DOKUMENTI

1. KOMUNIKE CK KPJ BROJ 5 ZA SIJEČANJ 1941.

KOMUNIKE CKKPJ br. 5

Januar 1941

Narodi Jugoslavije proživljavaju u toku ovog imperijalističkog rata, a naročito poslednjih mjeseci vrlo teške časove. S jedne strane prijeti Jugoslaviji neprestana opasnost iz vana, od strane imperijalističkih osvajača i ratnih huškača iz obaju imperijalističkih blokova, kao i od strane ratno-huškačke akcije njihovih petokolonaških agenata u samoj zemlji. Sa druge strane pritiska na radne mase Jugoslavije strašna skupoća, nestašica, zima i glad, a povrh svega toga još i nečuvena te bezobzirna reakcija protunarodne vlade Cvetković-Maček, koja svim svojim postupcima stvarno vodi jedinu brigu o tomu kako će obezbjediti nezasitnim kapitalistima i ratnim špekulantima nesmetano obogaćivanje i izrabljivanje radnog naroda. U tom cilju protunarodna reakcionarna vlada ne preza ni pred kakvim terorom i nasiljem nad radničkom klasom i ostalim radnim masama, pa je tako zabranila 21 decembra 1940 i klasni sindikalni pokret URSSJ, koji čak i pod šestojanuarskom diktatu[illegible] bio zalwanjen.

Vlada Cvetković-Maček vodi takvu vanjsku politiku, kakvu narod ne želi, protiv koje se radne mase bore, koja je štetna po narodne interese, koja ugrožava i samu nezavisnost naroda Jugoslavije. To je s jedne strane kolebljiva i u suštini neprijateljska politika prema Sovjetskom Savezu, a s druge strane politika manevriranja prema imperijalističkim blokovima, politika udvaranja i puzanja prema osovini, a istovremeno gajenja potajnih nada na pobjedu engleske-američkih imperijalista i šurovanja sa engleskim ratno-huškačkim agentima u našoj zemlji. Takva politika je vanredno opasna za nezavisnost i mir naroda Jugoslavije. Sve više se bliža dan, kada će prodržavanje takve politike manevriranja postati nemoguće i svršit će se — ako narodne mase to pravovremeno ne spriječe — ili uvlačenjem naroda Jugoslavije u rat ili njihovim porobljavanjem. Vlastodršci Jugoslavije nastoje izvršiti svaki zahtjev osovinskih sila, koji ide na štetu radnog naroda Jugoslavije. Nacionalno-„socijalistička" vlada Reicha smatra na pr. da je u Jugoslaviji „boljševizam" odviše uzeo maha i preko svog agenta von Heerena (kao što se je ovih dana desilo) tražila od reakcionarne vlade energične mjere „protiv boljševizma". Vlada Cvetković-Maček je naravski sa veseljem brže bolje ispunila taj zahtjev primjenjivanjem još ešćeg terora protiv radnog naroda, osjećajući podršku iz Berlina i Londona u svojoj terorističkoj akciji protiv vlastitog radnog naroda.

A zašto se nacional-„socijalistička" vlada Reicha i protunarodna reakcionarna vlada Cvetković-Maček u Beogradu ujedinjuju u primjenjivanju oštrijih mjera „protiv boljševizma"? U čemu se sastoji taj boljševizam o kojemu govori nacional-„socijalistička" vlada Reicha? 1. On se se sastoji u tome što narod hoće osigurati sebi svoj kruh, on se sastoji u otporu radnog naroda, da vlada Cvetković-Maček putem izvoza u Njemačku i Italiju potpuno liši najšire slojeve radnog naroda potrebnih namirnica za život, on se sastoji u sve ešćoj borbi masa za svoj go'i život i za svoj opstanak. 2. On se sastoji u tome, što 95 posto naroda u Jugoslaviji uporno traže oslonac na SSSR, smatrajući sa pravom da će ih jedino to spasiti od osvajača; on se sastoji u tome, što baš radnička klasa na čelu sa Komunističkom Partijom vodi tu dosljednu borbu protiv pete kolone, koja kod nas radi u interesu imperijalističkih ratujućih blokova; što vodi odlučnu borbu protiv rata; što vodi odlučnu borbu protiv reakcionarnih, totalitarnih eksperimenata u Jugoslaviji i t. d.

Evo, to smeta reakcionarnim imperijalističkim razbojnicima u Berlinu, Rimu, pa i onima u Londonu, kao što smeta i cjelokupnoj reakcionarnoj buržoaziji u Jugoslaviji na čelu sa Cvetković-Maček-ovom vladom. Evo, zbog toga se berlinska, londonska i beogradska vlada ujedinjuju u zajedničkoj mržnji prema borbi i težnjama radnih masa; zbog toga oni naređuju „primjenjivanje oštrijih mjera prema boljševizmu", t. j. protiv radnih masa. Tu je polazna tačka izdaje jugoslaverske kapitalističke klike nad narodima Jugoslavije, nad radnim masama koje ubija glad. To je razlog, da reakcionarna vlada Cvetković-Maček neprekidno koketira čas sa jednim čas sa drugim imperijalističkim blokom — već prema tome kakva je situacija — a uporno odbija da stvori zaista iskrene i tijesne prijateljske odnose sa SSSR, koji jedino može da nam obezbijedi nezavisnost. Taj dvoličan odnos prema SSSR najbolje karakteriziraju izjave dvaju rukovodećih pretstavnika reakcionarnog protunarodnog režima u Beogradu. Na upit, da li Jugoslavija iskreno vodi prijateljsku politiku prema SSSR, Cvetković je odgovorio: „Pa sovjeti sva'ako mi se da mi iskreno vodimo tu politiku". A Maček je izjavio: „Naše veze sa Sovjetskim Savezom jesu prazna puška na ramenu". Drugim riječima, reakcionarna vlada Cvetković-Maček se nada da će prividno „prijateljskom" politikom prema SSSR donekle moći držati u šahu imperijalističke osvajače, ali da i ne misli ozbiljno i iskreno da vodi takvu politiku prema velikoj i republikanskoj zemlji socijalizma. Takva špekulantska dvoličnjačka politika je tudja narodu, ona vrijedja iskrene i duboke osjećaje, koje gaje narodne mase Jugoslavije prema velikoj bratskoj zajednici Sovjetskih naroda. Ali ta politika je istovremeno i štetna po narodne interese i opasna po nezavisnost naroda Jugoslavije. Protunarodne i reakcionarne vlade u Berlinu, Rimu i Beogradu imaju pravo kada svoju borbu protiv radnog naroda nazivaju borbom „protiv boljševizma". Jeste, komunisti smo od početka sadašnjeg imperijalističkog rata stajali uz radničku klasu i radne mase i doslijedno mobilizirali sve svoje snage u toj sveopćoj narodnoj borbi. Mi komunisti i danas smatramo, da je zadnji čas da se takvom stanju, koje pruzrokuje reakcionarna i narodu neodgovorna vlada Cvetković-Maček, koja vodi narode Jugoslavije u katastrofu, stane na put.

Mi pozivamo na zajedničku saradnju i u zajedničku borbu sve one, koji se ne slažu sa takvom neodgovornom politikom vlade Cvetković-Maček, koja vodi narode Jugoslavije u katastrofu, sve one koji su spremni da se zajednički sa nama bore:

1. za stvaranje pakta o uzajamnoj pomoći sa SSSR, za tijesne kulturne i druge veze sa tom najnaprednijom i najsnažnijom zemljom, koja jedino može da nas zaštiti pred imperijalističkim osvajačima;
2. za demokratizaciju zemlje, za slobodu organiziranja političkog i sindikalnog, za slobodu sindikalne akcije radničke klase, za slobodu zbora i tiska, za ravnopravnost nacionalno ugnjetenih naroda;
3. protiv rata, za mir bez aneksija i kontribucija, za aktivnu borbu protiv ratno-huškačkih akcija agenata obaju zaraćenih blokova, za nezavisnost naroda Jugoslavije uz otklanjanje saradnje sa jednim i sa drugim imperijalističkim blokom, a za oslanjanje na SSSR;
4. za stvaranje prave narodne vlade, koja će imati povjerenje naroda i koja će hitno poduzeti mjere za ostvarenje gornjih zahtjeva, koji su istovremeno i zahtjevi ogromne većine naroda Jugoslavije.

Mi komunisti smatramo, da je u ovaj zadnji čas potrebno, da se ujedine sve one snage, koje su spremne da se bore za gornje zahtjeve, jer samo takvo jedinstvo bit će u stanju da spriječi neminovno srljanje u rat i u nacionalno ropstvo, koje sprema narodima Jugoslavije vlada Cvetković-Maček. Medjutim, mi komunisti smatramo dalje, da će takvo borbeno jedinstvo zaista dovesti do rezultata samo onda, AKO ONO BUDE POSTIGNUTO NE SAMO U VRHOVIMA, NEGO I ISKOVANO ODOZDO U DUBINI NARODNIH MASA. Zato su komunisti dužni da na terenu, na selu i u gradovima budu inicijatori i organizatori zajedničkih akcija jedinstvene borbe za ostvarenje ovih zahtjeva na dobrobit svih naroda Jugoslavije.

Centralni komitet
KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE

KOMUNIKE CK KPJ BR. 5
JANUAR 1941.

Narodi Jugoslavije proživljavaju u toku ovog imperijalističkog rata, a naročito posljednjih mjeseci vrlo teške časove. S jedne strane prijeti Jugoslaviji neprestana opasnost iz vana, od strane imperijalističkih osvajača i ratnih huškača iz obaju imperijalističkih blokova, kao i od strane ratno-huškačke akcije njihovih petokolonaških agenata u samoj zemlji. Sa druge strane pritiska na radne mase Jugoslavije strašna skupoća, nestašica, zima i glad, a povrh svega toga još i nečuvena te bezobzirna reakcija protunarodne vlade Cvetković-Maček, koja svim svojim postupcima stvarno vodi jedinu brigu o tome kako će obezbjediti nezasitnim kapitalistima i ratnim špekulantima nesmetano obogaćivanje i izrabljivanje radnog naroda. U tom cilju protunarodna reakcionarna vlada ne preza ni pred kakvim terorom i nasiljem nad radničkom klasom i ostalim radnim masama pa je tako zabranila 31 decembra 1940 i klasni sindikalni pokret URSSJ, koji čak i pod šestojanuarskom diktaturom nije bio zabranjen.

Vlada Cvetković-Maček vodi takvu vanjsku politiku, kakvu narod ne želi, protiv koje se radne mase bore, koja je štetna po narodne interese, koja ugrožava i samu nezavisnost naroda Jugoslavije. To je s jedne strane kolebljiva i u suštini neprijateljska politika prema Sovjetskom Savezu, a s druge strane politika manevriranja prema imperijalističkim blokovima, politika udvaranja i puzanja prema osovini, a istovremeno gajenja potajnih nada na pobjedu englesko-amerikanskih imperijalista i šurovanja sa engleskim ratno-huškačkim agentima u našoj zemlji. Takva politika je vanredno opasna za nezavisnost i mir naroda Jugoslavije. Sve više se bliži dan, kada će produžavanje takve politike manevriranja postati nemoguće i svršit će se — ako narodne mase to pravovremene ne spriječe — ili uvlačenjem naroda Jugoslavije u rat ili njihovim porobljavanjem. Vlastodršci Jugoslavije nastoje izvršiti svaki zahtjev osovinskih sila, koji ide na štetu radnog naroda Jugoslavije. Nacional-»socijalistička« vlada Reicha smatra na pr. da je u Jugoslaviji »boljševizam« odviše uzeo maha i preko svoga agenta von Heerena (kao što se je ovih dana desilo) tražila od reakcionarne vlade energične mjere »protiv boljševizma«. Vlada Cvetković-Maček je naravski sa veseljem brže bolje ispunila taj zahtjev primjenjivanjem još žešćeg terora protiv radnog naroda ,osjećajući podršku iz Berlina i Londona u svojoj terorističkoj akciji protiv vlastitog radnog naroda.

A zašto se nacional-»socijalistička« vlada Reicha i protunarodna reakcionarna vlada Cvetković-Maček u Beogradu ujedinjuju u primjenjivanju oštrijih mjera »protiv boljševizma«? U čemu se sastoji taj boljševizam o kojemu govori nacional-»socijalistička« vlada Reicha? 1. On se sastoji u tome što narod hoće osigurati sebi svoj kruh, on se sastoji u otporu radnog naroda da vlada Cvetković-Maček putem izvoza u Njemačku i Italiju potpuno liši najšire slojeve radnog naroda potrebnih namirnica za život, on se sastoji u sve žešćoj borbi masa za svoj goli život i za svoj opstanak. 2. On se sastoji u tome, što 95 posto naroda u Jugoslaviji uporno traže oslonac na SSSR, smatrajući sa pravom da će ih jedino to spasiti od osvajača; on se sastoji u tome, što baš radnička klasa na čelu sa Komunističkom Partijom vodi tu dosljednu borbu protiv pete kolone, koja kod nas radi u interesu imperijalističkih ratujućih blokova; što vodi odlučno borbu protiv rata; što vodi odlučnu borbu protiv reakcionarnih, totalitarnih eksperimenata u Jugoslaviji i t. d.

Evo, to smeta reakcionarnim imperijalističkim razbojnicima u Berlinu, Rimu, pa i onima u Londonu, kao što smeta i cjelokupnoj reakcionarnoj buržoaziji u Jugoslaviji na čelu sa Cvetković-Mačekovom vladom. Evo, zbog toga se berlinska, londonska i beogradska vlada ujedinjuju u zajedničkoj mržnji prema borbi i težnjama radnih masa; zbog toga oni najavljuju »primjenjivanje oštrijih mjera prema boljševizmu«, t. j. protiv radnih masa. Tu je polazna točka izdaje jugoslavenske kapitalističke klike nad narodima

Jugoslavije, nad radnim masama koje ubija glad. To je razlog, da reakcionarna vlada Cvetković-Maček neprekidno koketira čas sa jednim čas sa drugim imperijalističkim blokom — već prema tome kakva je situacija — a uporno odbija da stvori zaiste iskrene i tijesne prijateljske odnose sa SSSR, koji jedino može da nam obezbijedi nezavisnost. Taj dvoličan odnos prema SSSR najbolje karakteriziraju izjave dvaju rukovodećih predstavnika reakcionarnog režima u Beogradu. Na upit, da li Jugoslavija iskreno vodi prijateljsku politiku prema SSSR, Cvetković je odgovorio: »Pa sovjeti svakako misle da mi iskreno vodimo tu politiku«. A Maček je izjavio: »Naše veze sa Sovjetskim Savezom jesu prazna puška na ramenu«. Drugim riječima, reakcionarna vlada Cvetković-Maček se nada da će prividno »prijateljskom« politikom prema SSSR donekle moći držati u šahu imperijalističke osvajače, ali da i ne misli ozbiljno i iskreno da vodi takvu politiku prema velikoj nepobjedivoj zemlji socijalizma. Takva špekulantska dvoličnjačka politika je tuđa narodu, ona vrijeđa iskrene i duboke osjećaje, koje gaje narodne mase Jugoslavije prema velikoj bratskoj zajednici Sovjetskih naroda. Ali ta politika je istovremeno i štetna po narodne interese i opasna po nezavisnost naroda Jugoslavije. Protunarodne i reakcionarne vlade u Berlinu, Rimu i Beogradu imaju pravo kada svoju borbu protiv radnog naroda nazivaju borbom »protiv boljševizma«. Jeste, komunisti smo od početka sadašnjeg imperijalističkog rata stajali uz radničku klasu i radne mase i dosljedno mobilizirali sve svoje snage u toj sveopćoj narodnoj borbi. Mi komunisti i danas smatramo, da je zadnji čas da se takvom stanju, koje prouzrokuje reakcionarna i narodu neodgovorna vlada Cvetković-Maček, učini kraj, da bi se uklonila opasnost koja se nadvila nad našim narodima.

Mi pozivamo na zajedničku suradnju i u zajedničku borbu sve one, koji se ne slažu sa takovom neodgovornom politikom vlade Cvetković-Maček, koja vodi narode Jugoslavije u katastrofu, sve one koji su spremni da se zajednički sa nama bore:

1. za stvaranje pakta o uzajamnoj pomoći sa SSSR, za tijesne kulturne i druge veze sa tom najnaprednijom i najsnažnijom zemljom, koja jedino može da nas zaštiti pred imperijalističkim osvajačima;
2. za demokratizaciju zemlje, za slobodu organiziranja političkog i sindikalnog, za slobodu sindikalne akcije radničke klase, za slobodu zbora i tiska, za ravnopravnost nacionalno ugnjetenih naroda;
3. protiv rata, za mir bez aneksija i kontribucija, za aktivnu borbu protiv ratnohuškačkih akcija agenata obaju zaraćenih blokova, za nezavisnost naroda Jugoslavije uz otklanjanje suradnje sa jednim i sa drugim imperijalističkim blokom, a za oslanjanje na SSSR;
4. za stvaranje prave narodne vlade, koja će imati povjerenje naroda i koja će hitno poduzeti mjere za ostvarenje gornjih zahtjeva, koji su istovremeno i zahtjevi ogromne većine naroda Jugoslavije.

Mi komunisti smatramo da je u ovaj zadnji čas potrebno, da se ujedine sve one snage, koje su spremne da se bore za gornje zahtjeve, jer samo takvo jedinstvo bit će u stanju da spriječi neminovno srljanje u rat i u nacionalno ropstvo, koje sprema narodima Jugoslavije vlada Cvetković-Maček. Međutim, mi komunisti smatramo dalje, da će takvo borbeno jedinstvo zaista dovesti do rezultata samo onda, AKO ONO BUDE POSTIGNUTO NE SAMO U VRHOVIMA, NEGO I ISKOVANO ODOZDO U DUBINI NARODNIH MASA. Zato su komunisti dužni da na terenu, na selu i u gradovima budu inicijatori i organizatori zajedničkih akcija jedinstvene borbe za ostvarenje ovih zahtjeva na dobrobit svih naroda Jugoslavije.

Centralni komitet
KOMUNISTIČKE PARTIJE JUGOSLAVIJE

Letak je sačuvao ondašnji simpatizer KPJ i ubrzo njen član Josip Pobor Polčić iz Selaca. Objavljen je u knjizi: V. Antić, Vinodolska Selca u borbi. Selca 1975, str. 498—501.

2. LETAK CK KPJ O PAKTU JUGOSLAVIJE SA SSSR I RASKIDU TROJNOG PAKTA

U INTERESU NEZAVISNOSTI NARODA JUGOSLAVIJE, A NAPOSE HRVATSKOG NARODA

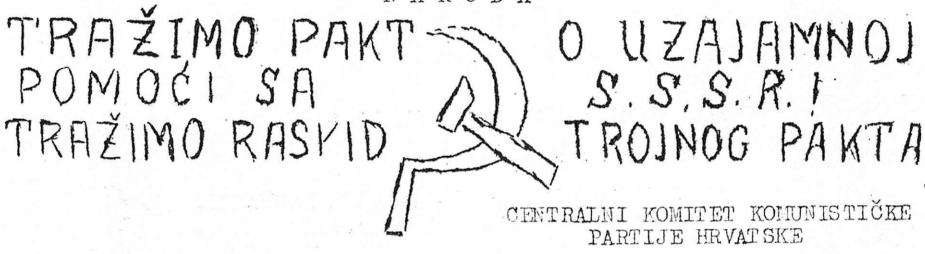

Letak je raspačavan u Vinodolu potkraj ožujka ili početkom travnja 1941. Sačuvao ga je Stipe Tonković iz Bribira, sada potpredsjednik Saveza sindikata SR Hrvatske, i danas se čuva u Muzeju narodne revolucije u Rijeci.

3. IZVJEŠTAJ KOMANDANTA V TALIJANSKOG KORPUSA OD 30. TRAVNJA 1941. O OPĆINSKOM NAČELNIKU BRIBIRA. ODNOSI SE NA KOMUNISTU PRVOBORCA STJEPANA BROZIČEVIĆA

COPIA

COMANDO V CORPO D'ARMATA

Ufficio: Stato Maggiore Op.Po.

N. 129 Op.Po di prot.SEGRETO

OGGETTO: Podestà di Bridir. P.M. 41, li 30 aprile 1941/XIX.

ALLA ECCELLENZA IL PREFETTO DI = FIUME

e, per conoscenza:

AL COMANDO DIVISIONE FANTERIA LOMBARDIA P.M
(rif.f. 02/I/1454 del 29 c.m.)

Il comando df."Lombardia" mi segnala l'atteggiamento di resistenza passiva che avrebbe assunto nei confronti dei reparti colà dislocati il Podestà di Bridir, al quale si attribuiscono anche tendenze comuniste.

Ho disposto perchè vengano approfondite le indagini sui precedenti di tale individuo che mi riservo di riferirvi, per eventuali provvedimenti di vostra competenza

IL GENERALE DI CORPO D'ARMATA
Comandante
(Riccardo Balocco)

IL SEGRETARIO PARTICOLARE
(Dott. Ciullo Scarano)

Historijski arhiv u Rijeci, k. 2116.

COPIA

COMANDO V CORPO D'ARMATA

Ufficio: Stato maggiore Op. Po.
N. 129 Op. Po di prot. SEGRETO
OGGETTO: Podesta di Bribir P. M. 41, li 30 aprila 1941/III

ALLA ECCELLENZA IL PREFETTO DI = *FIUME*
e, per conoscenza:

AL COMANDO DIVISIONE FANTERIA LOMBARDIA *P. M.*
(rif. f. 02/I/1454 del 29 c. m.)

Il comando df. »Lombardia« mi segnala látteggiamento di resistenza passiva che avrebbe assunto nei confronti dei reparti cola dislocati il Podestà di Bribir, al quale si atribuiscono anche tendenze comuniste.

Ho disposto perchè vengano approfondite le indugini sui precedenti de tale individuo che mi riservo di riferirvi, per eventuali provvedimenti di vostra competenza.

Il GENERALE DI CORPO D'ARMATA
Comandante
(Riccardo Balocco)

IL SEGRETARIO PARTICOLARE
(Dott. Carlo Scarda)

PRIJEPIS

ZAPOVJEDNIŠTVO V ARMIJSKOG KORPUSA

Ured Generalnog štaba Op. Po.
Broj 129 Op. Po TAJNOG protokola
Predmet: Bribirski načelnik P. M. 41, 30. travnja 1941/III

NJEGOVOJ EKSELENCIJI PREFEKTU RIJEKE
I na znanje:

ZAPOVJEDNIŠTVU PJEŠADIJSKE DIVIZIJE LOMBARDIJA P. M.
(ref. f. 02/I 1454 od 29. o. mj.)

Zapovjedništvo pješ. div. »Lombardia« izvijestilo me je o držanju pasivne rezistencije koje je zauzeo bribirski načelnik prema tamo smještenim odredima, a kome se pripisuju također komunističke tendencije.

Naredio sam da se proširi istraga o njegovom djelovanju pa ću biti tako slobodan da vam referiram radi eventualnog postupka u vašoj kompetenciji.

GENERAL ARMIJSKOG KORPUSA
Zapovjednik
(Ricardo Balocco)

POSEBAN TAJNIK
(Dr. Karlo Scarda)

4. LETAK »U BORBU« OKRUŽNOG KOMITETA KPH ZA HRVATSKO PRIMORJE OBJAVLJEN U SRPNJU 1941.

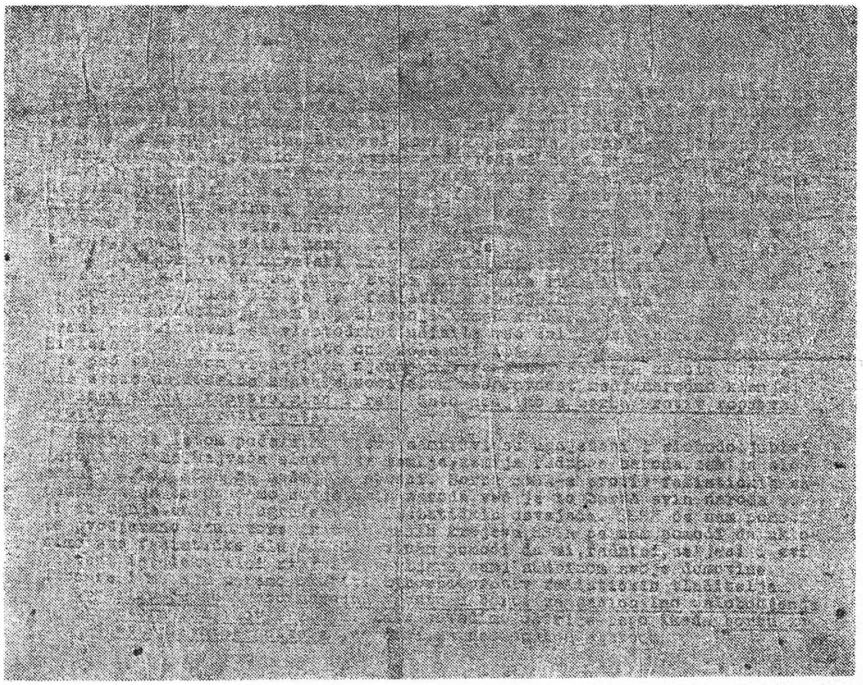

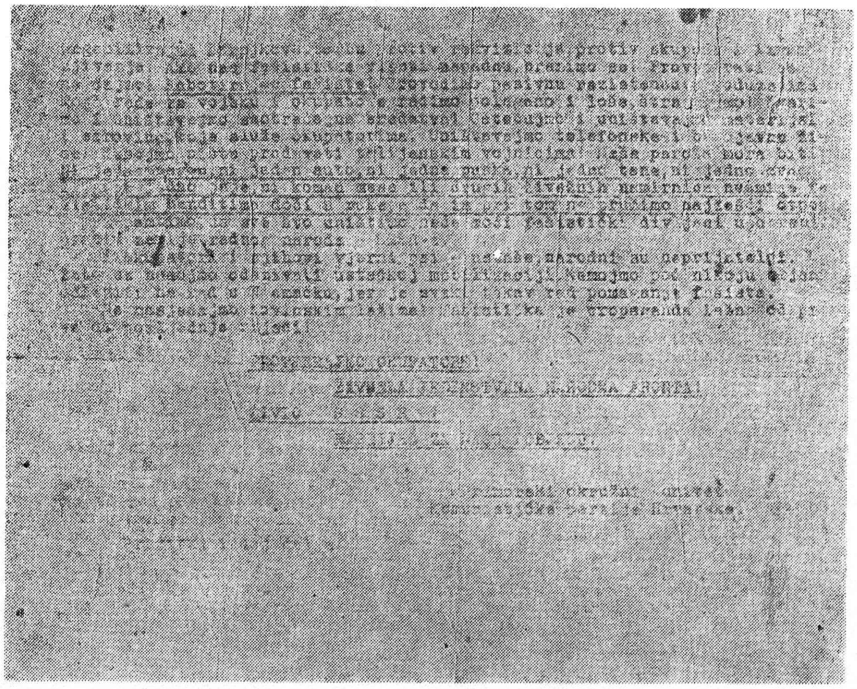

U BORBU

Mjesecima već gledamo kako se okupator širi u našoj zemlji. Fašizam nam otkida komad po komad naše domovine. Njegove poživinčene sluge, a narodni izdajice-ustaše sramote nam hrvatsko ime. Talijanska fašistička vlast nije se zadovoljila time što već preko 20 godina porobljava slavensku Istru i Goričku. Trebalo je strvinare nagraditi zato što su ovaj narod stavili u službu njemačkom fašizmu. Zato su dobili Dalmaciju, Sušak i ostala naša područja. I već se talijanski fašistički razbojnici vladaju onako kako to oni jedino i znadu. Pogledajte što se dogodilo sa hrvatskom Istrom! Nema tamo više hrvatskih škola ,nema hrvatskih knjiga. Takovu sudbinu spremaju fašisti i nama. I kod nas je talijanski jezik postao službenim jezikom. Svaki hrvatski trag hoće da unište. Njihove su tamnice pune naših ljudi, i već su digli svoje zločinačke ruke i na goloruke radnice, pokazujući što je to »fašistička socijalna pravda«. — Naš je kraj porobljen. Oduzimaju nam i posljednji komad kruha. Glad već hara među nama. Talijanski su vlastodršci učinili već talijanski narod robljem Hitlerova fašizma. To isto oni žele učiniti i s nama. Čitava Evropa stenje pod tiranskom vladavinom njemačkoga fašizma. Fašizam znači: uništenje svake nacionalne kulture, socijalnu bespravnost, međunarodno klanje. Fašizam znači: ropstvo, glad i rat! Zato pođimo u borbu protiv ropstva, protiv glada i protiv rata.

Borba je istom počela. Mi nismo sami. Svi su ugnjeteni i slobodoljubivi narodi s nama. Najveća slavenska zemlja, zemlja radnoga naroda, zemlja slobodnih ljudi, SSSR, na našoj je strani. Borba SSSR-a protiv fašističkih napadača nije borba samo sovjetskih naroda, već je to borba svih naroda koji su ugnjeteni ili ugroženi od fašističkih osvajača. SSSR će nam pomoći da protjeramo okupatora iz svih naših krajeva, SSSR će nam pomoći da uklonimo sve fašističke sluge, SSSR će nam pomoći da mi, radnici, seljaci i svi pošteni intelektualci upravljamo sami sudbinom svoje domovine. Zato se i mi svi moramo okupiti u borbi protiv fašističkih tlačitelja.

Stvorimo jedinstvenu narodnu frontu u borbi za nacionalno oslobođenje od okupatora i njihovih slugu! Zato povedimo oštrije nego ikada za svakodnevne životne potrebe, za kruh ,za nacionalnu slobodu. Organizirajmo štrajkove, borbu protiv rekvizicije, protiv skupoće i izgladivanja. Ako nas fašističke vlasti napadnu, branimo se! Provocirati se ne dajmo. Sabotirajmo fašiste! Provodimo pasivnu rezistencu ;u poduzećima koja rade za vojsku i okupatore radimo palagano i loše, štrajkujmo! Kvarimo i uništavajmo saobraćajna sredstva! Oštećujmo i uništavajmo materijal i sirovinu, koje služe okupatorima. Uništavajmo telefonske i brzojavne žice! Nemojmo ništa prodavati talijanskim vojnicima! Naša parola mora biti: Ni jedan vagon, ni jedan auto, ni jedna puška, ni jedno tane, ni jedno zrno žita, ni jedno jaje, ni komad mesa ili drugih živežnih namirnica ne smije fašističkim banditima doći u ruke, a da pri tom ne pružimo najveći otpor.

Zapamtimo, da sve što uništimo, ne će fašistički divljaci upotrijebiti protiv zemlje radnog naroda — SSSR-a.

I okupatori i njihovi vjerni psi — ustaše, narodni su neprijatelji. Zato se nemojmo odazivati ustaškoj mobilizaciji. Nemojmo pod nikoju cijenu odlaziti u Njemačku, jer je svaki takav rad pomaganje fašista.

Ne nasjedajmo novinskim lažima! Fašistička je propaganda lažna od prve do posljednje riječi!

Protjerajmo okupatore!

Živjela jedinstvena narodna fronta!

Živio SSSR!

Naprijed za našu pobjedu!

Primorski okružni komitet
Komunističke partije Hrvatske

Letak se čuva u Muzeju narodne revolucije u Rijeci. Prvi ga je objavio Vinko Antić u radu »Narodni heroj Nikola Car«, »Jadranski zbornik II/1957, str. 34—35. Štampan je također u knjizi »Priključenje Istre«, Rijeka 1968, izdanje Sjeverojadranskog instituta, str. 133—134 i u monografiji V. Antića »Vinodolska Selca u borbi«, str. 665—666.

5. NALOG USTAŠKOG LOGORA U NOVOM OD 29. SBPNJA 1941. O HAPŠENJU TOME STRIZIĆA I BLAŽA KALAFATIĆA

17

USTAŠKI LOGOR NOVI-VINODOLSKI
T.Broj:9./1941.

Novi,dne 29 srpnja 1941.

Predmet:Strižić Tomo krojač iz Bribira
i drug osumnjičeni komunisti.-

ORUŽNIČKOJ POSTAJI

N O V I

U Bribira je svojevrijeno vodio je omladin u dom narodnih Tomo Strižić krojač iz Bribira,pod sumnjoi je,da i danas u tajnosti radi i riši crvenu ideju,stoga je potrebno istog pritvoriti i stvar proispitati,j je opasno istom dozvoliti potpunu slobodu,a ovaj je logor doznao,da se kod istog noću znadu sastajati nekoji o ladinci.

U vezi gornjeg zbog isljedjenja potrebno je pritvoriti gore a tako isto i Blaža Kalafatića iz sela Stale općina Bribir,koji se često sa istim sastaje.

Svakoko je potrebno ove dvojicu u ranu zoru pronaći i pritvoriti,i predvesti u sudski zatvor,pošto dr gih ne postoji.

ZA DOM SPREMAN !

Logorni:

Iz arhiva Mladena Plovanića.

USTAŠKI LOGOR NOVI VINODOLSKI

T. Broj 9/1941.

Novi, dne 29. srpnja 1941.

Predmet: Strižić Tomo krojač iz
Bribira i drugi osumnjičeni komunisti.

ORUŽNIČKOJ POSTAJI

NOVI

U Bribiru u svoje vrijeme vodio je omladinu u duhu marksizma Tomo Strizić krojač iz Bribira, pod sumnjom je, da i danas u tajnosti radi i širi crvenu ideju, stoga je potrebno istog pritvoriti i stvar proispitati. jer je opasno istom dozvoliti potpunu slobodu, a ovaj je logor doznao, da se kod istog noću znadu sastajati nekoji omladinci.

U vezi gornjeg zbog isljedjenja potrebno je pritvoriti gornjeg, a tako isto i Blaža Kalafatića iz sela Štale općina Bribir, koji se često sa istim sastaje.

Svakako je potrebno ovu dvojicu u ranu zoru pronaći i pritvoriti, i predvesti u sudski zatvor, pošto drugih ne postoji.

ZA DOM SPREMAN!

Logornik:
J. Španjol

6. ČLANAK »NARODNO-OSLOBODILAČKI POKRET« IZ »GLASA NARODA ZA HRV. PRIMORJE« OD 1. RUJNA 1941.

NARODNO-OSLOBODILAČKI POKRET.
/Značaj, stvaranje i ciljevi/

Naši su čitaoci vjerojatno mnogi čuli o ovom pokretu, sigurno im je doprlo do ušiju, da se širom naše, i ostalih porobljenih zemalja takav pokret stvara i snažno širi. Kako se i kod nas, na Hrv. Primorju, nameće stvaranje narodno-oslobodilačkog pokreta, smatramo za potrebno, da čitaoca upoznamo bar u krupnim potezima s tim pokretom, da zna što je taj pokret, tko ga stvara, i koji su mu ciljevi. - Rezultati dvogodišnjeg ratovanja nalaze se u tome, što je - osim engleskih otoka i Sovj. Saveza - gotovo čitava Evropa pregnječena od fašističkih horda. Gospodarski, politički, kulturno porobljeni narodi stenju pod užasnim terorom pobješnjelog fašizma, a najbolji sinovi tih naroda bivaju danomice vješani i streljani od razbojničkog Gestapo-a. Sa narodčito profinjenim metodama kombiniranja ovi moderni barbari otvorenu pljačku i ubojstva, kad se radi o našim bratskim slavenskim narodima. Tko nije vidio protjeranu braću Poljake i Srbe, tko nije čuo za istrebljivanje Poljaka u masama, kome je napoznat pakao u Češkoj i krvoločno haranje po privremeno zauzetim krajevima Sovj. saveza? Uništenje svega što je naprednog, slobodarsko i čovječanskog, a istrebljenje svih Slavena do posljednjega, to je cilj i misija, to je djelo fašizma. Ništa nije bolje prošao ni naš hrvatski narod. Stvoreno je ruglo od države, sa izdajicom i plaćenikom Pavelićem na čelu, koji je dobio dužnost da vrši ulogu žandara na Balkanu, čime je čitavi hrv. narod došao u opasnost, da ga ustaške bande iskoriste kao grobara divne borbe naših bratskih naroda.

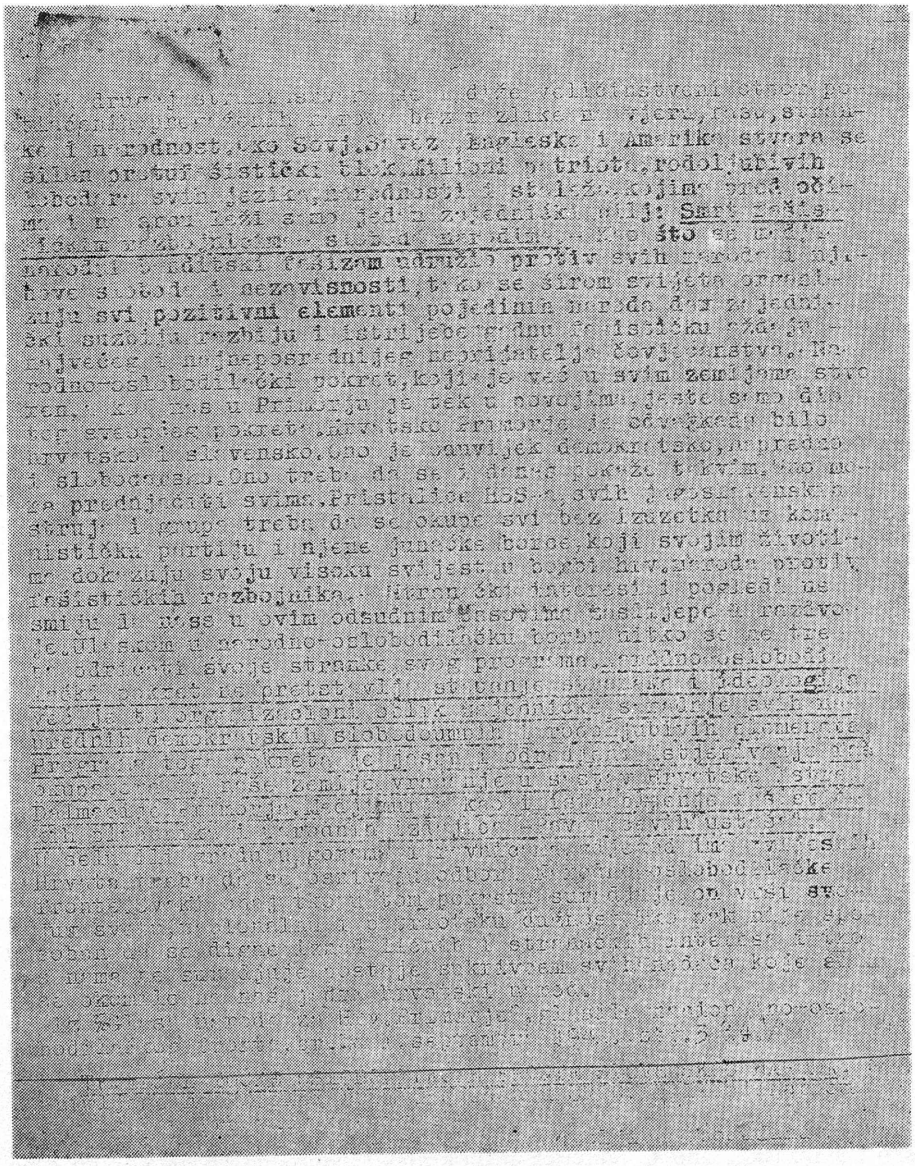

NARODNO-OSLOBODILAČKI POKRET
(Značaj, stvaranje i ciljevi)

Naši su čitaoci vjerojatno načuli o ovom pokretu, sigurno im je doprlo do ušiju, da se širom naše, i ostalih porobljenih zemalja takav pokret stvara i snažno širi. Kako se i kod nas na Hrv. Primorju, nameće stvaranje narodno-oslobodilačkog pokreta, smatramo za potrebno, da čitaoce upoznamo bar u krupnim potezima s tim pokretom, da zna što je taj pokret, tko ga stvara, i koji su mu ciljevi. — Rezultati dvogodišnjeg ratovanja nalaze se u tome, što je osim engleskih otoka i Sovj. Saveza — gotovo čitava Evropa pregažena od fašističkih horda. Gospodarski, politički, kulturno porobljeni narodi stenju pod užasnim terorom pobješnjelog fašizma, a najbolji sinovi tih naroda bivaju danomice vješani i streljani od razbojničkog Gestapo-a. Sa naročito profinjenim metodama kombiniraju ovi moderni barbari otvorenu palež, pljačku i ubojstva, kad se radi o našim bratskim slavenskim narodima. Tko nije vidio protjeranu braću Poljake i Srbe, tko nije čuo za istrebljivanje Poljaka u masama, kome je nepoznat pakao u Češkoj i krvoločno haranje po privremeno zauzetim krajevima Sovj. saveza? Uništenje svega što je napredno, slobodarsko i čovječansko, a istrebljenje svih Slavena do posljednjega, to je cilj i misija, to je djelo fašizma. Ništa nije bolje prošao ni naš hrvatski narod. Stvoreno je ruglo od države, sa izdajicom i plaćenikom Pavelićem na čelu, koji je dobio dužnost da vrši ulogu žandara na Balkanu, čime je čitavi hrv. narod došao u opasnost, da ga ustaške bande iskoriste kao grobare divne borbe naših bratskih naroda.

Na drugoj strani stvara se i diže veličanstveni otpor potlačenih, pregaženih naroda bez razlike na vjeru, rasu, stranke i narodnost. Oko Sovj. Saveza, Engleske i Amerike stvara se silan protufašistički blok. Milion patriota, rodoljubivih slobodara svih jezika, narodnosti i staleža, kojima pred očima i na srcu leži samo jedan zajednički cilj—: smrt fašističkim razbojnicima — sloboda narodima. — Kao što se međunarodni banditski fašizam udružio protih svih naroda i njihove slobode i nezavisnosti, tako se širom svijeta organizuju svi pozitivni elementi pojedinih naroda da zajednički suzbiju, razbiju i istrijebe gadnu fašističku aždaju — najvećeg i najneposrednijeg neprijatelja čovječanstva. — Narodno-oslobodilački pokret, koji je već u svim zemljama stvoren ,a kod nas u Primorju je tek u povojima, jeste samo dio sveopćeg pokreta. Hrvatsko Primorje je odvajkada bilo hrvatsko i slavensko. Ono je oduvijek demokratsko, napredno i slobodarsko. Ono treba da se i danas pokaže takvim. Ono mora prednjačiti svima. Pristalice HSS-a, svih jugoslavenskih struja i grupa treba da se okupe svi bez izuzetaka uz komunističku partiju i njene junačke borce, koji svojim životima dokazuju svoju visoku svijest u borbi hrv. naroda protiv fašističkih razbojnika. — Stranački interesi i pogledi ne smiju da nas u ovim odsutnim časovima zaslijepe i razdvoje. Ulaskom u narodno-oslobodilačku borbu nitko se ne treba odricati svoje stranke, svog programa. Narodno oslobodilački pokret ne pretstavlja stapanje stranaka i ideologije već je to organizacioni oblik zajedničke saradnje svih naprednih, demokratskih, slobodoumnih i rodoljubivih elemenata. Program toga pokreta je jasan i određen: Istjerivanje

faš. okupatora iz naše zemlje, vraćanje u sastav Hrvatske Istre, Dalmacije, Primorja, Medjimurja, kao i strebljenje fašističkih plaćenika i narodnih izdajica — Pavelićevih »ustaša«. U selu ili gradu, u gorama i ravnicama, gdje god ima svijesnih Hrvata, treba da se osnivaju odbori Narodno-oslobodilačke fronte. Svaki onaj tko u tom pokretu surađuje, on vrši svoju svetu, nacionalnu i patriotsku dužnost. Tko pak nije sposoban da se digne iznad ličnih i stranačkih interesa i tko s nama ne surađuje postaje sukrivcem svih nedaća koje su se okomile na naš jadan hrvatski narod.

Iz »Glasa naroda za Hrv. Primorje«, glasila nacionalno-oslobodilačkog fronta, br. 1. od 1. septembra 1941, str. 3. i 4. — Primorski vjesnik, br. 12. 18. XI 1941. — Muzej narodne revolucije — Rijeka. Preštampao Petar Strčić u »Kamovu«, prosinac 1971, II, 13, str. 13 i u knjižici »Primorski vjesnik« 1941. Izbor članaka o Hrvatskom primorju, Istri i Gorskom kotaru. Rijeka 1972, str. 47—48. Objavljeno također u monografiji V. Antića »Vinodolska Selca u borbi«, str. 666—667.

7. NALOG TALIJANSKE KOMANDE U GRIŽANIMA OD 8. RUJNA 1941. ZA HAPŠENJE OPĆINSKOG BILJEŽNIKA JENKA TONČIĆA

n°

so/ all. n.1

COMANDO DEL PRESIDIO MILITARE DI...Grižane.....

ORDINE DI CARCERAZIONE

E' ordinato al capo guardia delle carceri di...Cinquevizza.....
di ricevere e tenere a disposizione del Comando della 2ª Armata..
il nominato...Tonić...Jenko...(generalità complete)S.Giovanni c/A.Marci Antonio
arrestato alle ore...8.30...del giorno...8-9-41....per il reato di
....in ragione...dell'articolo..9..del Bando della 2ª Armata.

Grižane.....addì...8-9.....1941-XIX°

IL Ten..Colonnello.....
COMANDANTE DEL Pres.M.....
(Eugenio Shjavolegghi)

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

COMANDO DEL PRESIDIO MILITARE DI GRIŽANE

ORDINE DI CARCERAZIONE

E'ordinato al capo guardia delle carceri di Cirquenizza di ricevere e tenere a disposizione del Comando della 2. Armata il nominato Tončić Jenko (generalità complete) di Gracchino e di Marčić Antonia arrestato alle ore 8.30 del giorno 8—9— 41 per il reato di infrazione dell articolo 9 del Bando della 2. Armata.

Grižane addi 8—9 1941—XIX

IL ten. Colonello
COMANDANTE DEL PRESIDIO
(Potpis nečitak)

ZAPOVJEDNIŠTVU VOJNOG GARNIZONA GRIŽANE

NAREĐENJE ZA ZATVARANJE

Naređuje se zapovjedniku straže zatvora u Crikvenici da primi i drži na raspolaganju Zapovjedništva 2. armije imenovanog Tončić Jenka (potpune generalije) iz Cracchina i Marčić Antonija, uhapšenih u 8,30 sati dne 8. IX 41. zbog prekršaja člana 9. Proglasa 2. Armije.

Grižane, dne 8. IX 1941/XIX

Potpukovnik
ZAPOVJEDNIK GARNIZONA
(Potpis nečitljiv)

8. IZVJEŠTAJ VELIKOG ŽUPANA VELIKE ŽUPE VINODOL I PODGORJE U SENJU OD 16. RUJNA 1941. O POTRAZI ZA »VOJNIM BJEGUNCIMA« TJ. PARTIZANIMA

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA – VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj:T.57/41. Senj, dne 16. rujna 1941.

Predmet: Potrage za vojnim bjeguncima.

MINISTARSTVU UNUTARNJIH POSLOVA

ZAGREB

Zapaženo je, da u posljednje vrijeme područno kotarske oblasti predlažu ovoj župi u velikom broju zamolbe za raspis potraga za vojnim obveznicima. Napose se to odnosi na obveznike općine Hrvoljin, Obrovac i Lođenice.

Ovoj župi nisu točno poznati razlozi ovoj pojavi, ali po izvjesnim činjenicama može se zaključiti, da se radi o proniknuću elemenata neprijateljski raspoloženi prema Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Prema službenim i neslužbenim obavještenjima veliki dio tih odbjeglih vojnih obveznika krije se u obližnjim šumama. U tim šumama kriju se i odbjegli Srbi, četnici i komunisti iz cele Prokike, Obrinja, Vođotoča i d.t., koji napadaju isključivo hrvatski živalj i poduzeća. Postoji opasnost i mogućnost, da ti obveznici – Hrvati povezani istom sudbinom života u šumama, a manje, možda, iz oloških postanku oružje u razbojničkim akcijama Srba, četnika i komunista.

Vrlo značajna je ta okolnost, da je u Lođenicama izjavio jedan talijanski časnik, da se svi odbjegli obveznici mogu vratiti kući, sigurni, da im se neće ništa dogoditi i da neće morati odslužiti svoj rok.

Savezno sa naprednom izloženom pojavom predlažio mi je kotarski predstojnik u Novom, da se porodicama odbjeglih vojnih obveznika obustavi isplaćivanje životnih namirnica i da ih se na taj način prisili, da se vrate svojim kućama. Smatrajući ovu mjeru odviše drastičnom za nedužne članove porodice molim za uputu mogu li unatoč toga prinuditi istu u dokazanim slučajevima izbjegavanja vojne dužne ti zakrivanjem u šumama i prikrivanja vojnih neobveznika od strane članova njihove porodice.

Za Dom spremni!

Veliki župan:
Prof. M.Sušić v.r.

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

BRoj:T.57/41: Senj, dne 16. rujna 1941.
Predmet: Kao napred.

Općem upravnom povjereništvu kod II talijanske armate

S u š a k

Dostavlja se s molbom znanja radi.

Za Dom spremanje Veliki župan:

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
OPĆE UPRAVNO POVJERENIČTVO
KOD II. TALIJANSKE VOJSKE
Br. 150
19. IX. 1941

na propisanu upravu

Župan Tomasić

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: T. 57/41 Senj, dne 16 rujna 1941.

Predmet: Potraga za vojnim bjeguncima.

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA

ZAGREB

Zapaženo je, da u posljednje vrijeme područne kotarske oblasti predlažu ovoj župi u većem broju zamolbe za raspis potraga za vojnim obveznicima. Napose se to odnosi na obveznike općine Hreljin, Bribir i Ledenice.

Ovoj župi nisu točno poznati razlozi ovoj pojavi, ali po izvjesnim činjenicama može se zaključiti, da se radi o promičbi elemenata neprijateljski raspoloženi prema Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Prema službenim i neslužbenim obaviještenjima veliki dio tih odbjeglih vojnih obveznika krije se u obližnjim šumama. U tim šumama kriju se i odbjegli Srbi, četnici i komunisti iz sela Prokike, Brinja, Vodoteča itd. koji napadaju isključivo hrvatski živalj i poduzeća. Postoji opasnost i mogućnost, da ti obveznici — Hrvati povezani istom sudbinom života u šumama, a manje, možda, ideološki postanu oružje u razbojničkim akcijama Srba, četnika i komunista.

Vrlo značajna je ta okolnost, da je u Ledenicama izjavio jedan talijanski časnik, da se svi odbjegli obveznici mogu vratiti kući, sigurni, da im se neće ništa dogoditi i da neće morati odslužiti svoj rok.

Savezno sa napred izloženom pojavom predložio mi je kotarski predstojnik u Novom, da se porodicama odbjeglih vojnih obveznika obustavi izdavanje živežnih namirnica i da ih se na taj način prisili da se vrate svojim kućama. Smatrajući ovu mjeru odviše dramatičnom za nedužne članove porodice molim za uputu mogu li unatoč toga primjeniti istu u dokazanim slučajevima izbjegavanja vojne dužnosti sakrivanjem u šumama i prikrivanja vojnih neposlušnika od strane članova njihove porodice.

Za Dom spreman!

Veliki župan:
prof. M. Šušić

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: T. 57/41 Senj, dne 16. rujna 1941.
Predmet: Kao napred.

Općem upravnom povjereništvu kod II talijanske armate
Sušak

Dostavlja se s molbom znanja radi.

Za Dom spreman!

Veliki župan:
prof. M. Šušić

Nezavisna država Hrvatska
OBĆE UPRAVNO POVJERENIČTVO
Kod II Armate talijanske vojske
Pov. 450
19. IX

Na propagandu upućeno
Zapovj. II Armate
a/a
22. IX 1941.

9. BRZOJAV VELIKOG ŽUPANA PROF. MIRKA SUŠIĆA U SENJU OD 28. RUJNA 1941. O AKCIJI PARTIZANA NA STALKU 27. RUJNA 1941.

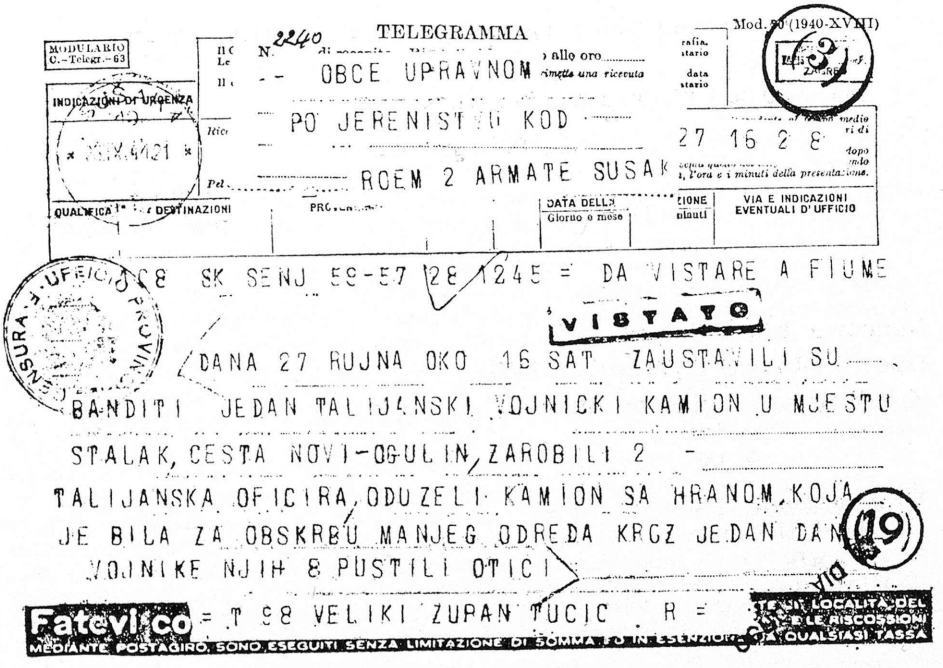

TELEGRAMMA

Mod. 80 (1940-XVIII)

MODULARIO C.-Telegr.-63

N. 2240

INDICAZIONI DI URGENZA

* 28.X.1921 *

QUALIFICA

DESTINAZIONI

DATA DELLA Giorno o mese

VIA E INDICAZIONI EVENTUALI D'UFFICIO

OBCE UPRAVNOM

PO JERENISTVU KOD

27 16 2 8

ROEM 2 ARMATE SUSAK

CENSURA - UFFICIO PROVINCIALE

28 SK SENJ 59-57 28 1245 = DA VISTARE A FIUME

VISTATO

DANA 27 RUJNA OKO 16 SAT ZAUSTAVILI SU BANDITI JEDAN TALIJANSKI VOJNICKI KAMION U MJESTU STALAK, CESTA NOVI-OGULIN, ZAROBILI 2 TALIJANSKA OFICIRA, ODUZELI KAMION SA HRANOM, KOJA JE BILA ZA OBSKRBU MANJEG ODREDA KROZ JEDAN DAN VOJNIKE NJIH 8 PUSTILI OTICI

19

Fatevi co = T 98 VELIKI ZUPAN TUCIC R =

MEDIANTE POSTAGIRO, SONO ESEGUITI SENZA LIMITAZIONE DI SOMMA E DI ESENZIONE DA QUALSIASI TASSA

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji

Nezavisna Država Hrvatska
OPĆE UPRAVNO POVJERENĆTVO
Kod II Armate talijanske vojske
Pov. 450

Na propagandu upućeno
Zapov II Armate
a/a
22/IX 1941.

No 2440 TELEGRAMMA

OBĆE UPRAVNOM
POVJERENIŠTVU KOD
ROEM 2 ARMATE SUSAK

108 SK SENJ 59—57 28 1245 = DA VISTARE A FIUME =

Dana 27 rujna oko 16 sati zaustavili su banditi jedan talijanski vojnički kamion u mjestu Stalak, cesta Novi — Ogulin, zarobili 2 Talijanska oficira, oduzeli kamion sa hranom, koja je bila za opskrbu manjeg odreda kroz jedan dan.

Vojnike njih 8 pustili kući.

= T 98 VELIKI ŽUPAN TUCIC[1] =

[1] *Pogrešno. Treba Sušić.*

10. »GLAS NARODA NA HRVATSKOM PRIMORJU«, BROJ 2 ZA LISTOPAD 1941. O PROSLAVI 25-GODIŠNJICE OKTOBARSKE REVOLUCIJE

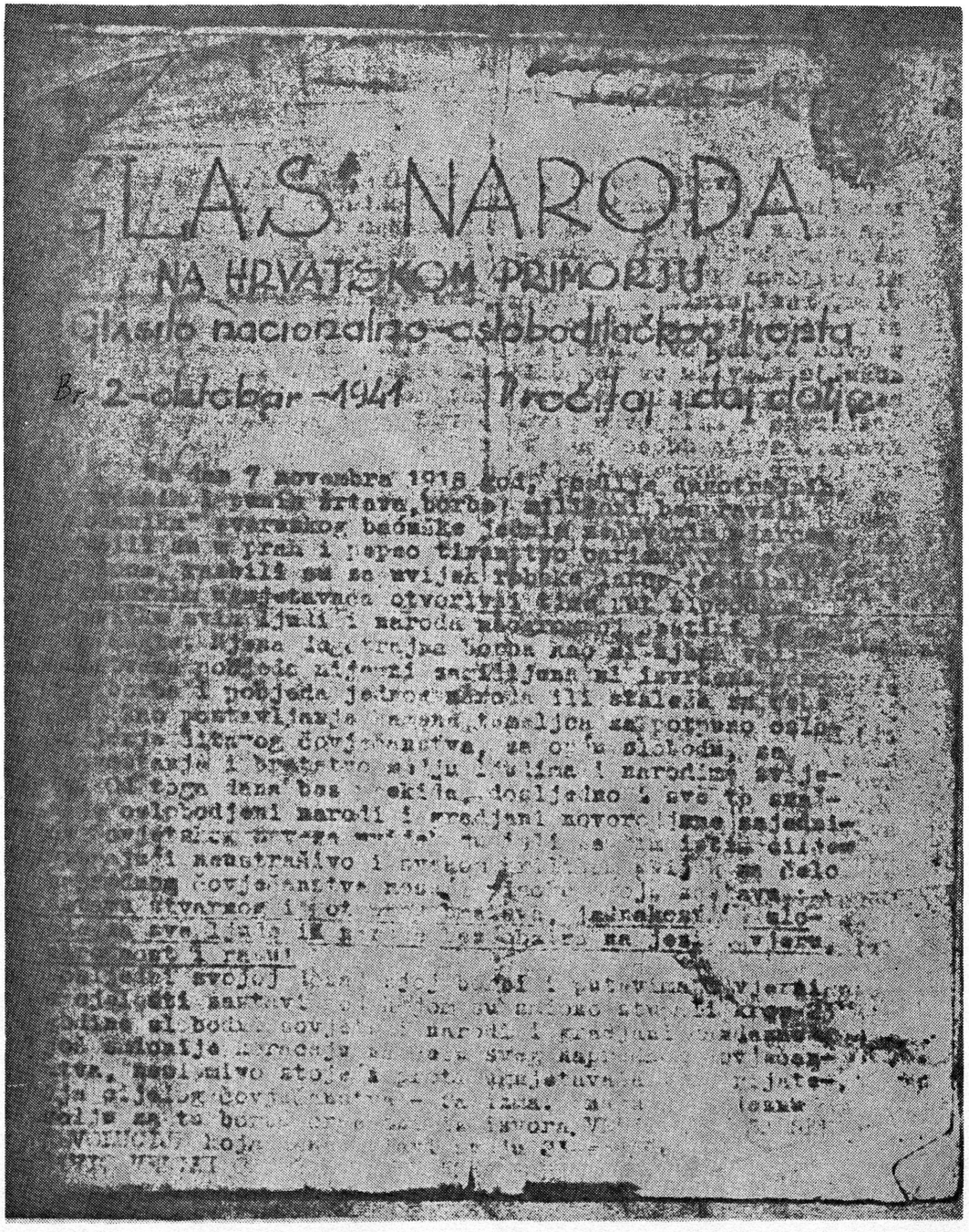
GLAS NARODA
NA HRVATSKOM PRIMORJU
glasilo nacionalno-oslobodilačkog fronta
Br 2-oktobar-1941
Proćitaj i dalje dalje

Muzej revolucije Jugoslavije, reg. br. 528-III-4-289.

Cena 5 kuna

GLAS NARODA
NA HRVATSKOM PRIMORJU

Glasilo nacionalno-oslobodilačkog fronta

Br. 2. — oktobar — 1941. Pročitaj i daj dalje

Na dan 7 novembra 1918 god. poslije dugotrajnih, ogorčenih i punih žrtava borbe, milioni bespravnih »podanika« sveruskog baćuške jednim nečuvenim udarcem srušili su u prah i pepeo tiranstvo carizma i njegove nosioce, razbili su za uvijek robske lance feudalnih i modernih ugnjetavača otvorivši time put slobodnom razvitku svih ljudi i naroda na ogromnoj šestini zemaljske kugle. Njena dugotrajna borba kao ni njena veličanstvena objeda nije ni zamišljena ni izvršena samo kao borba i pobjeda jednog naroda ili staleža za sebe već kao postavljanje kamena temeljca za potpuno oslobođenje čitavog čovječanstva, za opću slobodu, za blagostanje i bratstvo među ljudima i narodima svijeta. Od toga dana bez prekida, dosljedno i sve to snažnije oslobodjeni narodi i gradjani zajednice Sovjetskog Saveza uvijek su išli za tim istim ciljem stupajući neustrašivo i svakom prilikom uvijek na čelo naprednog čovječanstva noseći visoko svoju zastavu.

Zastavu stvarnog i potpunog bratstva, jednakosti i slobode za sve ljude i narode bez obzira na jezik, vjeru, narodnost i rasu.

Dosljedni svojoj dosadanjoj borbi i putevima, vjerni u cjelosti zastavi pod kojom su smiono stupali kroz 23 godine slobodni sovjetski narodi i gradjani dandanas još smionije koračaju na čelu sveg naprednog čovječanstva, neslomivo stojeći proti ugnjetača i neprijatelja cijelog čovječanstva — fašizma. Snagu i željeznu volju za tu borbu crpe oni iz izvora VELIKE OKTOBARSKE REVOUCIJE koja danas slavi svoju 23-godišnjicu.

ŽIVIO VELIKI OKTOBAR I HEROJSKA BORBA[1]— — — — —

[1] *Tekst pročitao Mladen Plovanić.*

11. IZVJEŠTAJ RAVNATELJSTVA ZA JAVNI RED I SIGURNOST U ZAGREBU OD 16. LISTOPADA 1941. O »ŠIRENJU I POMAGANJU ČETNIČKO-KOMUNISTIČKE BANDE U NOVOM«

RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST
ZA NEZAVISNU DRŽAVU HRVATSKU
U Z A G R E B U

INSTITUT ZA SUVREMENU POVIJEST

Broj Prs.6178.P.1941. U Zagrebu, dne 16. listopada 1941.

Predmet: Širenje i pomaganje četničko-komunističke bande u Novom.

DR. ANDRIJA K A R C I Ć
Obći upravni povjerenik kod II. armate talijan. vojske
S U Š A K

MINISTARSTVU VANJSKIH POSLOVA
u/
Z A G R E B U

Velika Župa Vinodol i Podgorje Broj T.114-1941. od 1. listopada 1941. dostavila je ovom Ravnateljstvu slijedeće izvješće:

„ U kotaru Novi Vinodol četničko-komunističke bande zauzele su u najnovije vrijeme vrlo veliki zamah. Njima su se priključili pojedini žitelji iz obćine Bribir /oko 10/ i iz obćine Ledenice/oko 8/. Od ovih potonjih se međutim samo za dvojicu pozitivno zna, da s tim bandama surađuju, a ostalih 6 su naši vojni bjegunci. Bilo bi bezuvjetno potrebno, da se poduzme najenergičnije akcija, da se ovi tipovi pohvataju.

Osim gore spomenutih pozitivno je utvrđeno, da ima u tim bandama naših ljudi iz Hreljina, pa nešto iz Selnica i iz Fužina, a ponajviše iz Sušaka, od onih koji su iz raznih naših krajeva svojedobno pobjegli na Sušak i sada se priključili tim bandama.

Iz Sušaka je navodno došlo oko 30 četničko-komunističkih tipova, naoružanih sa 7 teških strojnih pušaka, bombama i ekrazitom. Ustanovljeno je, da imaju i 3 krugovalnika.

Stalni tajni boravak ovih banda nalazi se u šumi Maševo-Dolac koji je predjel udaljen oko 6 sati hoda od Novoga, a 3 sata od Lukova.

U mjestu Maševu imaju navodno baraku i živeža za preko 3 mjeseca.

Ova banda ima stalno kurire i obavještajnu vezu sa Bribirom i ostalim mjestima, a navodno i sa samim Zagrebom.

Kraj ove spomenute barake ova banda podučava novježte u oružju u baratanju sa istim. Postoji činjenica da imaju i neka prevozna sredstva za prevoz hrane, ili da im u tom i samo seosko pučanstvo pomaže.

Ustanovljeno je, da ta jedna te ista banda ne napada na bliža mjesta njezina boravka, nego baš u protivnom smjeru i to udaljeno po 4-6 sati.

Ovi svi predjeli zarasli su gustom šumom.

Ustanovljeno je, da je ova banda porušila prugu kod Kupjaka i da je ubila jednog talijanskog vojnika i jednog ranila u kotaru Crikvenici, kad su vojnici išli za njima u potjeru.

Napokon je ustanovljeno, da je ovanbanda stvorila zaključak, da zarobi oko 20 talijanskih časnika, koje će držati kao taoce za uhapšene članove obitelji pojedinaca, za koje se zna, da su se priključili ovoj bandi iz bilo kojeg razloga, a koji zaključak i provode, jer su već i zarobili dvojicu časnika u mjestu Stalak, kotar Novi i oduzeli oko 100.000 Lira i kamion hrane.

Pojedinci iz te četničko-komunističke bande dapače dolaze u Bribir i Crikvenicu potajno i preko posrednika se snabdjevaju onim životnim namirnicama, kojih kod sebe nemaju.

Danas sam obavješten brzoglasno od Kotorskog predstojnika u Kraljevici, da je oko pol dvanaest sati između Zlobin Brda i Benkovca prešlo preko puta Plase-Zlobin oko 50 četnika i komunista, koji su otišli u pravcu šume Jelenje. Naoružani su bili puškama i jednim puško mitraljezom, a obučeni u civilna i vojnička odjela.

Postoji mogućnost da će udruženi sa bandom, koja se krije u šumama Gorskog Kotara napadati na željezničku prugu Plase-Zagreb i time prekinuti jedinu vezu koju imade ova Župa sa Zagrebom.

Moli se naslov, da savezno sa prednjim izvještajem postupi najžurnije i najenergičnije".

Dostavlja se Naslovu na znanje i upotrebu.

ZA DOM SPREMAN !

Ravnatelj:

OBĆE[illegible] POVJERENIŠTVO
KOD II. [illegible] VOJSKE

Primljeno dne [illegible] sa [illegible] priloga

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST
ZA NEZAVISNU DRŽAVU HRVATSKU
u *Zagrebu*

Broj: prs. 6178.:.1941. U Zagrebu dne 16. listopada 1941.

Predmet: Širenje i pomaganje četničko-komunističke bande u Novom.

DR. ANDRIJA KARČIĆ
Obći upravni povjerenik kod II. armate tajan. vojske
SUŠAK

MINISTARSTVU VANJSKIH POSLOVA
U/ *ZAGREBU*

Velika župa Vinodol i Podgorje Broj T. 114—1941. od 1. listopada 1941. dostavila je ovom Ravnateljstvu slijedeće izvješće:

»U kotaru Novi Vinodol četničko-komunističke bande zauzele su u najnovije vrijeme vrlo velik zamah. Njima su se priključili pojedini žitelji iz općine Bribir (oko 18) i iz općine Ledenice (oko 8). Od ovih potonjih se međutim samo za dvojicu pozitivno zna, da s tim bandama suradjuju, a ostalih 6 su naši vojni bjegunci. Bilo bi bezuvjetno potrebno, da se poduzme najenergičnija akcija, da se ovi tipovi pohvataju.

Osim gore spomenutih pozitivno je utvrdjeno, da ima u tim bandama naših ljudi iz Hreljina, pa napose iz Delnica i iz Fužina, a ponajviše iz Sušaka i sada se priključili tim bandama.

Iz Sušaka je navodno došlo oko 30 četničko-komunističkih tipova, naoružanih sa 7 strojnih pušaka, bombama i ekrazitom. Ustanovljeno je da imaju i 3 krugovalnika.

Stalni tajni boravak ovih banda nalazi se u šumi Mašev Dolac koji je predjel udaljen oko 6 sati hoda od Novog, a 3 sata od Lukova.

U mjestu Maševu imaju navodno baraku i živeža za preko 3 mjeseca.

Ova banda ima stalne kurire i obavještajnu vezu sa Bribirom i ostalim mjestima, a navodno i sa samim Zagrebom.

Kraj ove spomenute barake ova banda podučava nevješte u oružju u baratanju istim. Postoji činjenica da imaju i neka prevozna sredstva za prevoz hrane, ili da im u tom i samo seosko pučanstvo pomaže.

Ustanovljeno je, da ta jedna te ista banda ne napada na bliža mjesta njezina boravka, nego baš u protivnom smjeru i to udaljeno po 4—6 sati.

Ovi svi predjeli zarasli su gustom šumom.

Ustanovljeno je, da je ova banda porušila prugu kod Kupjaka i da je ubila jednog talijanskog vojnika i jednog ranila u kotaru Crikvenici, kad su vojnici išli za njima u potjeru.

Napokon je ustanovljeno, da je ova banda stvorila zaključak, da zarobi oko 20 talijanskih časnika, koje će držati kao taoce za uhapšene članove obitelji pojedinaca, za koje se zna, da su se priključili ovoj bandi iz bilo kojeg razloga, a koji zaključak i provode, jer su već i zarobili dvojicu časnika u mjestu Stalak, kotar Novi, i oduzeli oko 100.000 lira i kamion hrane.

Pojedinci iz te četničko-komunističke bande dapače dolaze u Bribir i Crikvenicu potajno i preko posrednika se snabdjevaju onim životnim namirnicama, kojih kod sebe nemaju.

Danas sam obaviješten brzoglasno od Kotarskog predstojnika u Kraljevici, da je oko pol dvanajst sati između Zlobin brda i Benkovca prešla preko puta Plase — Zlobin oko 50 četnika i komunista, koji su otišli u pravcu šume Jelenje. Naoružani su bili puškama i jednim puškomitraljezom, a obučeni u civilna i vojnička odijela.

Postoji mogućnost da će udruženi sa bandom, koja se krije u šumama Gorskog Kotara napadati na željezničku prugu Plase — Zagreb i time prekinuti jedinu vezu koju imade ova župa sa Zagrebom.

Moli se naslov, da savezno sa prednjim izvještajem postupi najžurnije i najenergičnije.

Dostavlja se Naslovu na znanje i upotrebu.

ZA DOM SPREMAN!

Ravnatelj:
Eugen Kvaternik

12. BRZOJAV VELIKE ŽUPE VINODOL I PODGORJE OD 3. STUDENOGA 1941. O RANJAVANJU USTAŠE VINKA DIKE U BRIBIRU

INSTITUT ZAGREB

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
ZAGREB

Broj I.912/41.

Predmet: Ustaša Vinko Dika - ranjen.

OBĆEM UPRAVNOM POVJERENIKU
Poslaniku g.dru A.Karčić-u

SUŠAK

Ministarstvo je 3.XI.g. primilo od Velike Župe Vinodol i Podgorje, sliedeći brzojav:

"Logornik Španjol iz Novog brzojavlja: Ovaj čas teško ranjen ustaša Vinko Dika,đak sedmog razreda gimnazije u Senju, u selu Podgori,općina Bribir,od komunista Blaža Kalapatić.U njega je ispalio 5 metaka.Talijanski kamion otišao je odmah,da ga dovede u Novi,da mu se pruži liečnička pomoć."

S molbom na znanje i upotrebu.-

Zagreb,dne 4.studenog 1941.

Po naredbi ministra:

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.
Akciju su izveli Blaž Kalafatić i Milan Mataija 2. studenoga 1941.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
Ministarstvo vanjskih poslova
Zagreb
Broj I. 912/4.
Predmet: Ustaša Vinko Dika — ranjen.

OBĆEM UPRAVNOM POVJERENIKU
Poslaniku g. dru A. Karčić-u
SUŠAK

Ministarstvo je 3. XI primilo od Velike župe Vinodol i Podgorje, sliedeći brzojav:

»Logornik Španjol iz Novog brzojavlja: Ovaj čas teško ranjen ustaša Vinko Dika, djak sedmog razreda gimnazije u Senju, u selu Podgori, općina Bribir, od komunista Blaža Kalafatić. U njega je ispalio 5 metaka. Talijanski kamion otišao je odmah, da ga dovede u Novi, da mu se pruži liječnička pomoć«

S molbom na znanje i upotrebu.

Zagreb, dne 4. studenog 1941.
Po naredbi ministra:
(Potpis nečitljiv)

13. IZVJEŠTAJ KOTARSKE OBLASTI U NOVOM OD 4. STUDENOGA 1941. O RANJAVANJU USTAŠE VINKA DIKE U BRIBIRU

KOTARSKA OBLAST NOVI.

Broj: Pr.352-1941. Novi, dne 4. studena 1941.

Predmet: Dika Vinko, ustaša, teško ranjen po komunisti iz Četničko-komunističke bande.-

Velikoj župi Vinodol i Podgorje

S e n j .-

Savezno sa brzoglasnim izvješćem od 3. studenog o.g. broj gornji izvještavamo, da je dana 2. studenoga o.g. ustaša Dika Vinko rodom iz Podgori, občine Bribir, ovog kotara, inače djak VII. razreda gimnazije u Senju, bio napadnut oko 3.30 h. pod no. da zvanjeb.

Vinko Dika bolovao je puno školskih ferija o čemu svetima kući iz Senja svojim roditeljima i javio se talijanskom vojnom zapovjedništvu u Bribiru izjavivši, da bi odmah jedan satnik talijanskih vojnika na dijelu gdje se zadržavaju četnici-komunisti. Kako se baš taj dan pojavio u selu Velaj Dono Stričić sa jednim stranim kamionom, to je jedna ophodnja talijanskog vojništva pod vodstvom vodića ustaše Svetina Kremila u potjeru. Savezno s tim talijansko vojno zapovjedništvo u Bribiru uputilo je tog dana, ali nažalost oko 18 sati jednu satniju koju je vodio ustaša Vinko Dika. Za potrage ostala je bezuspješna. Četničko-komunistička banda, koja je doznala od svojih ljudi u općini Bribir, da je ustaša-djak vodio tu talijansku satniju, a da bi narod občine Bribir držala u strahu i omela njihovo daljnje protukomunističko djelovanje, izvršila je napadaj na ustašu Vinka Diku i to 2.11. oko 3 i po sati poslije podne na mjestu zvanom Kuline, u samoj blizini sela Podgori. Napadaj je izvršilo komunista Ilija Kalafatić iz Bribira, koji se odmetnuo u šumu Kuline i Dono Stričić. Za napadačem Kalafatićem bilo ih još dva bandita, ali su bili maskirani. Ova banda bila je skrivena iza jednog grma u obližnjoj šumici odakle se mogao lako pobjeći u šumu i brda, ali nakon tih banda nije se povukla prema Velimu, već se spustila prema selu Mosavin. Potraga nakon toga po talijanskoj vojsci ostala je bezuspješna.

Napadač ispalio je pet metaka na Vinka Diku no pogodio je samo jedan sa strane lađa. Napadač misleći da je mrtav nije nastavio sa pucanjem, no isti se ipak dovukao do kuće Marije Antorić. Senjske vlasti poduzeta je prva pomoć po općinskom liječniku iz Bribira, a kamnije bio je odveden kamionom savezne talijanske vojne postaje u talijanskoj vojnu bolnicu u Crikvenicu, gdje je operiran. Operacija je uspjela i nema opasnosti po život istoga, u koliko neki nastupile naknadno kakve komplikacije.-

Za Dom spremni!

M.P. Kotarski predstojnik:

Ružnjak v.r.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA - VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE.

Broj: T.219/1941. U Senju, dne 6. studenoga 1941.

Obćem upravnom povjereništvu kod II-armate

S u š a k.-

Predlaže se na znanje.-

Za Dom spremni!

Veliki Župan:

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
OPĆE UPRAVNO POVJERENIŠTVO
KOD II. ARM. I. T. VOJSKE
Primljeno dne 11. 11. 41 ... priloga

2796 ov.

2636/41. mcij

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

KOTARSKA OBLAST NOVI

Broj: Pr. 552—1941. Novi dne 4 studena 1941

Predmet: Dika Vinko, ustaša, teško ranjen po komunisti iz četničko-komunističke bande.

Velikoj župi Vinodol i Podgorje

S e n j.

Savezno sa brzoglasnim izvješćem od 2. studenog o. g. broj gornji izvješćuje se, da je dana 2. studenoga o. g. ustaša Dika Vinko rodjen iz Podgori, općina Bribir, ovog kotara, inače djak VII razreda gmnazije u Senju, bio napadnut oko 3.30 sati po podne iz zasjede.

Vinko Dika došao je preko školskih ferija o Svim Svetima kući iz Senja svojim roditeljima i javio se talijanskom vojnom zapovjedničtvu u Bribiru izjavivši, da bi odveo jednu satniju talijanskih vojnika na mjesta gdje se zadržavaju četnici-komunisti. Kako se baš taj dan pojavio u Selu Valač Tomo Strizić sa jednim drugim banditom, to je jedna ophodnja talijanskog vojništva pod vodstvom vodića ustaše Antona Svetića krenula u potjeru. Savezno s time talijansko vojno zapovjedništvo u Bribiru uputilo je tog dana, ali noću oko 10 sati jednu satniju koju je vodio ustaša Vinko Dika. Ta potraga ostala je bezuspješna. Četničko-komunistička banda koja je doznala od svojih jataka u općini Bribir, da je ustaša djak vodio tu talijansku satniju, a da bi narod općine Bribir držala u strahu i omela njihove dalnje potkazivanje ,izvršila je napadaj na ustašu Vinka Diku i to 2. XI oko 3 i pol sati poslije podne na mjestu zvanom Rudine u samoj blizini sela Podgori. Napadaj je izvršio komunista Blaž Kalafatić iz Bribira, koji se odmetnuo u šumu kada i Tomo Strizić. Sa napadačem Kalafatićem bila su još dva bandita, ali su bili maskirani. Ova banda bila je skrivena iza jednog grma u obližnjoj šumici odakle se moglo lako pobjeći u šumu i brda, ali medjutim banda nije se povukla prema brdima već se spustila prema selu Kosavin. Potraga nakon toga po talijanskoj vojsci ostala je bezuspješna.

Napadač ispalio je 5 metaka na Vinka Diku no pogodio ga samo jedan sa strane ledja. Napadač misleći da je mrtav nije nastavio sa pucanjem, no isti se ipak dovukao do kuće Marije Antonić. Ranjenome pružena je prva pomoć po općinskom liječniku iz Bribira, a kasnije bio odveden kamionom ovomjesne talijanske vojne posade u talijansku vojnu bolnicu u Crikvenicu, gdje je operiran. Operacija je uspjela i nema opasnosti po život istoga, ukoliko ne bi nastupile naknadno kakve komplikacije.

Za dom spremni!

Kotarski predstojnik:
Rušnjak v. r.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: T. 219/1941. Senj, dne 8 studenog 1941.

Općem upravnom povjereničtvu II Armate

S u š a k,

Predlaže se na znanje.

Za dom spremni!

Veliki Župan:
Prof. M. Sušić

14. LETAK NO ODREDA »MATIJA GUBEC« S CRVENOM ZVIJEZDOM ZA PROSLAVU OKTOBARSKE REVOLUCIJE

PRIMORCI I HRVATI!

Narodno oslobodilački borbeni odred "Matija Gubec", četa odabranih sinova našeg krasnog Primorja obraća se Vama, braćo Primorci i Primorke. Vi ste do-sada imali prilike da o nama čujete svakojake klevete izdajica i plaćenika, i da se razbojničke bande fašističkog okupatora i njihovih slugu Pavelićevih bandi, naslušate njihovih priča o našim zlodjelima.

Sada je došao čas osvete nad podlim izdajicama hrv. naroda i njihovim gazdama - pa mi bi u tom času tražeći Vašu pomoć i suradnju, pružajući Vam sve naše snage, obraćamo Vam se, da čujete istinu o nama i našem radu.

Braćo! Već preko sedam mjeseci čami naš narod u groznom ropstvu. Hrv. narod izdali su i prodali Pavelićevi razbojnici; naše bogato Medjumurje, divnu Dalmaciju i Primorje prodali su tudjinskim fašistima, a nje. faš. vojska i policija potpuno gospoduri i haraći širom cijele naše domovine. Našu braću, našu djecu tjeraju u bratoubilački rat proti pravedne borbe bratskih sovjetskih naroda, a naše žito, meso, mast i sve ostale životne namirnice grabe i lopovski odnose od naših domova. U našoj zemlji već sada vlada glad i bijeda, a kakva će tek biti ova teška i duga zima?

Kao pošteni hrv. rodoljubi, odbivši odlučno izdajući nalog Pavelićevih bandi, da se pokorimo njima i njihovim gazdama, mi smo, braćo, od prvog časa ustali proti svega toga, sklonili smo se u naše šume, planine i pridružili se hiljadama braće iz svih krajeva naše domovine i drugih bratskih naroda- odakle faš. gadovima svaki udarac vraćamo dvostruko, noseći visoko zastavu osvete i slobode! Priključivši se tako silnoj oslobodilačkoj vojsci bratskih sovjetskih naroda i svih slobodoljubivih naroda mi smo preuzeli na sebe dužnost da štitimo Vas i čitavo naše Primorje, od svih faš. i izdajničkih gadova - vjerni velikim suborcima M.Gupcu, čije počasno ime nosimo i slavnim Uskocima, braniocima Jadrana i Primorja od tudjinskih razbojnika.

Danas mo, braćo Primorci u Vašoj neposrednoj blizini. Spustili se do Vaših stanova, da kaznimo pljačkaše, izdajice, palikuće iz redova faš. okupatora i domaćih ustaških izdajica, da osvetimo Hiljde ubijenih hrv. nevinih sinova i žrtava sa čitavog Primorja.

ALI NITKO OD VAS NEKA SE NE BOJI I NIKOME NEKA U VAMA NEĆE PASTI NI VLAS S GLAVE. MI DOBRO ZNAMO TKO SU I GDJE SE NALAZE IZDAJICE HRV. NARODA. MI ĆEMO LAKO DO NJIH DOĆI ! Jer nama je stalo da budemo zaštitnici hrv. Primorja, borci za njegova prava i njegove slobode - vojska svih onih koji stenju pod faš. jarmom, bez obzira na njihovu stranačku, vjersku ili rasnu razliku. Mi smo vjerni i ostaćemo vjerni zakletvi koju smo pred hrv. narodom položili :

UJEDINITE SE SVI U SNAŽAN NARODNO OSLOB. FRONT !
DA ŽIVI BORBA HRV. NARODA ZA SLOBODU !
DA ŽIVI BORBA SVIH NARODA ZA SLOBODU !
DOLJE FAŠISTIČKI BARBARI - DOLJE NJIHOVI PLAĆENICI USTAŠI !
SMRT FAŠIZMU !
SLOBODA NARODIMA !

Narodno oslob.odred
Matija Gubec.

CHRP — Rijeka, fotosnimak XXVII/87.
Crtež crvene zvijezde s parolama vidi na str. 617.
O letku vidi prilog Ljube Stipanića u ovom zborniku pod naslovom »Letak za prvi partizanski odred 'Matija Gubec' 1941. godine«, str. 181.

LETAK NARODNOOSLOBODILAČKOG ODBORA »MATIJA GUBEC« OD 6. XI 1941.

PRIMORCI HRVATI!

Narodnooslobodilački borbeni odred »Matija Gubec«, četa odabranih sinova našek kršnog Primorja obraća se Vama, braćo Primorci i Primorke. Vi ste do sada imali prilike da o nama čujete svakojake klevete izdajica i plaćenika, i da sa razbojničke štampe fašističkog okupatora i njihovih slugu Pavelićevih bandi, naslušate njihovih priča o našim zlodjelima.

Sada je došao čas osvete nad podlim izdajicama hrvatskog naroda i njihovim gardama — pa mi baš u tom času tražeći Vašu pomoć i suradnju pružajući Vam sve naše snage, obraćamo Vam se, da čujete istinu o nama i našem radu.

Braćo! Već preko sedam mjeseci čami naš narod u groznom ropstvu. Hrvatski narod izdali su i prodali Pavelićevi razbojnici; naše bogato Međimurje ,divnu Dalmaciju i Primorje prodali su tuđinskim fašistima, njemačka fašistička vojska i policija potpuno gospodari i harači širom cijele naše domovine. Našu braću, našu djecu tjeraju u bratoubilački rat proti pravedne borbe bratskih sovjetskih naroda, a naše žito, meso, mast i sve ostale živežne namirnice grabe i lopovski odnose od naših domova. U našoj zemlji već sada vlada glad i bijeda, a kakva će tek biti ova teška i duga zima?

Kao pošteni hrvatski rodoljubi, odbivši odlučno izdajući nalog Pavelićevih bandi, da se pokorimo njima i njihovim hordama, mi smo braćo, od prvog časa ustali proti svega toga, sklonili smo se u naše šume, planine i pridružili se hiljadama braće iz svih krajeva naše domovine i drugih bratskih naroda — odakle fašističkim gadovima svaki udarac vraćamo dvostruko, noseći visoko zastavu osvete i slobode! Priključivši se tako silnoj oslobodilačkoj vojsci bratskih sovjetskih naroda, mi smo preuzeli na sebe dužnost da štitimo Vas i čitavo naše Primorje od svih fašističkih i izdajničkih gradova — vjerni velikim suborcima M. Gupcu, čije počasno ime nosimo i slavnim Uskocima braničima Jadrana i Primorja od tuđinskih razbojnika.

Danas smo, braćo Primorci, u Vašoj neposrednoj blizini. Spustili se do Vaših stanova, da kaznimo pljačkaše, izdajnike, palikuće iz redova fašističkog okupatora i domaćih ustaških izdajica, da osvetimo hiljade ubijenih hrvatskih nevinih sinova i žrtava sa čitavog Primorja.

ALI NITKO OD VAS NEKA SE NE BOJI I NIKOME MEDJU VAMA NEĆE PASTI NI VLAS S GLAVE. MI DOBRO ZNAMO TKO SU I GDJE SE NALAZE IZDAJICE HRVATSKOG NARODA. MI ĆEMO LAKO DO NJIH DOĆI! Jer nama je stalo da budemo zaštitnici hrvatskog Primorja, borci za njegova prava i njegove slobode — vojska svih onih koji stenju pod fašističkim jarmom, bez obzira na njihovu stranačku, vjersku ili rasnu razliku. Mi smo vjerni i ostaćemo vjerni zakletvi koju smo pred hrvatskim narodom položili!

UJEDINITE SE SVI U SNAŽAN NARODNI OSLOBODILAČKI FRONT!

DA ŽIVI BORBA HRVATSKOG NARODA ZA SLOBODU!

DA ŽIVI BORBA SVIH NARODA ZA SLOBODU!

DOLJE FAŠISTIČKI BARBARI — DOLJE NJIHOVI PLAĆENICI USTAŠE!

SMRT FAŠIZMU
SLOBODA NARODU!

Narodno oslobodilački odred
Matija Gubec

15. IZVJEŠTAJ KOTARSKE OBLASTI U CRIKVENICI OD 7. STUDENOGA 1941. O RASPAČAVANJU KOMUNISTIČKIH LETAKA

KOTARSKA OBLAST U CRIKVENICI.

Broj: 294 Pra/41. Crikvenica, dne 7./XI.1941.

Predmet: Komunističkih letaka u Crikvenici, Sv.Jeleni i Grižanima, raspačavanje.

Obće upravnom povjereništvu
kod II Armate talijanske vojske
Sušak.

Izvješćuje se, da su tokom noći od 6 na 7. o.mj. rasturani dvje vrste letaka komunističkog sadržaja i to u Crikvenici, Sv.Jeleni i na cielom području obćine Grižane.-

Jedan letak je formata 15 x 15 cm., na kojem je u sredini nacrtana crvena zvijezda, a oko nje je natpis : "Živjela oslobodilačka borba ugnjetenih naroda, smrt fašizmu, sloboda narodu".

Drugi letak je na pol arka papira sa naslovom "Primorci i Hrvati " i potpisom " Narodni oslobodilački odred Matija Gubec". Ovaj je letak razmnožen na gestetner, a pisan je na pisaćem stroju.

Prilaže se prosti priepis odnosno preris svakog letka.

Pošto svu službu javne sigurnosti vrše talijanske vlasti, a naši organi javne sigurnosti nesmiju uredovati bez prethodne dozvole talijanske vlasti, to sam zatražio od zapovjedništva Presidia u Crikvenici informaciju, da li će se uredovati u ovoj stvari i po našim vlastima, ali mi je danas tamo u podne rečeno, da će talijanske vlasti u tom pogledu provesti izvide i donieti odluku i saobćiti nam potrebno.

Medjutim tokom poslije podnevna sam saznao, da su karabinjeri pozvali sve oružnike i redare k njihovu vojarnu.-

O naknadno poduzetim mjerama talijanske vojske podniet ću izvješće.-

O slučaju je brzoglasno izviešćena velika župa u Senju, a pismenom izviešću istoj su priloženi i izvorni pronadjeniletci.-

Za dom spremani!

Kotarski predstojnik :

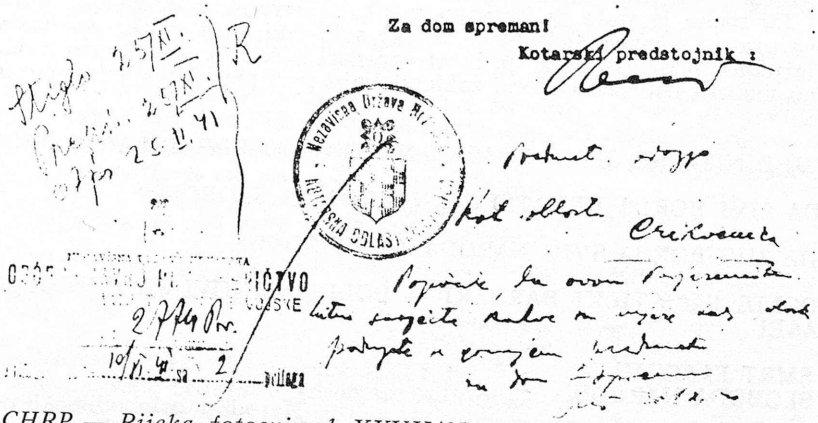

CHRP — Rijeka, fotosnimak XXVII/85.

KOTARSKA OBLAST U CRIKVENICI

Broj: 294 Prs/41. Crikvenica, dne 7. XI. 1941.

Predmet: Komunističkih letaka u Crikvenici, Sv. Jeleni i Grižanima, raspačavanje

Opće upravnom povjereništvu
kod II armate talijanske vojske
S u š a k

Izvješćuje se, da su tokom noći od 6. na 7. o. mj. rasturani dvije vrste letaka komunističkog sadržaja i to u Crikvenici, Sv. Jeleni i na cielom području općine Grižane.

Jedan letak je formata 15 × 15 cm., na kojem je u sredini nacrtana velika crvena zvijezda, a oko nje je natpis: »Živjela oslobodilačka borba ugnjetenih naroda, smrt fašizmu, sloboda narodu«.

Drugi letak je na pol arka papira sa naslovom »Primorci i Hrvati« i potpisom »Narodno oslobodilački odred Matija Gubec«. Ovaj je letak razmnožen na gestetner, a pisan je na pisaćem stroju.

Prilaže se prosti priepis odnosno priepis svakog letka.

Pošto svu službu javne sigurnosti vrše talijanske vlasti, a naši organi javne sigurnosti nesmiju uredovati bez prethodne dozvole talijanske vlasti, to sam zatražio od zapovjedništva Presidia u Crikvenici informaciju, da li će se uredovati u toj stvari i po našim vlastima, ali mi je danas tamo u podne rečeno, da će talijanske vlasti u tom pogledu provesti izvide i donieti odluku i saobćiti nam potrebno.

Međutim tokom poslije podneva sam saznao, da su karabinjeri pozvali sve oružnike i redare u njihovu vojarnu.

O naknadno poduzetim mjerama talijanske vojske podniet ću izvješće.

O slučaju je brzoglasno izviešćena velika župa u Senju, a pismenom izviešću istoj su priloženi i izvorni pronadjeni letci.

Za dom spreman!

Stiglo 25/XI
Prepis 25/XI
Otpr. 25 XI

MP

Kotarski predstojnik:
(Potpis nečitljiv)

Nezavisna Država Hrvatska

OBĆE UPRAVNO POVJERENIČTVO
KOD II ARMATE TALIJANSKVE VOJSKE

Broj: 2774 Pov.
Primljeno 10/XI 41. sa 2 priloga

Predmet odozgo
Kot. oblasti
Crikvenica

Pozivate /se/, da ovom Povjereniku hitno saopćite kakve su mjere tal. vlasti poduzele u gornjem predmetu.

Za dom spreman

Suš. 20/XI 41.

16. BRZOJAV KOTARSKOG PREDSTOJNIKA U NOVOM O HAPŠENJIMA U BRIBIRU 14. STUDENOGA 1941.

TELEGRAMMA

MODULARIO C.-Telegr.-63

Mod. 30 (1940-XVIII)

INDICAZIONI DI URGENZA

UPRAVNOM POVJERENIKU
KOD RM 2 ARMATE SUSAK

QUALIFICA | DESTINAZIONE | PROVENIENZA | NUM. | PAROLE | Giorno e mese | Ore e minuti | VIA E INDICAZIONI EVENTUALI D'UFFICIO

282 SUSAK NOVI 55 41 19 11 1208 DAVISTARE A FIUME
DANA 14 STUDENA UAPSENI SU ZBOG VEZE SA KOMUNISTICKOM
BANDOM STIPEC MARIJAN PODSKOCI 5 STIPEC SLAVKO
PODSKOCI 45 MURETA IVAN PODSKOCI 29 STIPEC MARA
PODSKOCI 5 SVI OPCINE BRIBIR - PR BROJ 429 KOTARSKI
PREDSTOJNIK RUSNJAK

SI DIA CORSO

Fatevi correntisti postali

MEDIANTE POSTAGIRO SON

05 2 14 46 29 429 5

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

No. TELEGRAMA

UPRAVNOM POVJERENIKU
KOD — RM 2 ARMATE SUŠAK

282 Susak Novi 54 41 10 11 1208 DA VISITARE A FIUME

DANA 14 STUDENA UAPŠENI SU ZBOG VEZE SA KOMUNISTIČKOM BANDOM STIPEČ MARIJAN PODSKOČI 5 STIPEČ SLAVKO PODSKOČI 45 MURETA IVAN PODSKOČI 29 STIPEČ MARA PODSKOČI 5 SVI OPĆINE BRIBIR — PR BROJ 429 KOTARSKI PREDSTOJNIK RUŠNJAK.

17. BRZOJAV KOTARSKOG PREDSTOJNIKA U CRIKVENICI OD 19. STUDENOGA 1941. O HAPŠENJU ZVONIMIRA PETRINOVIĆA

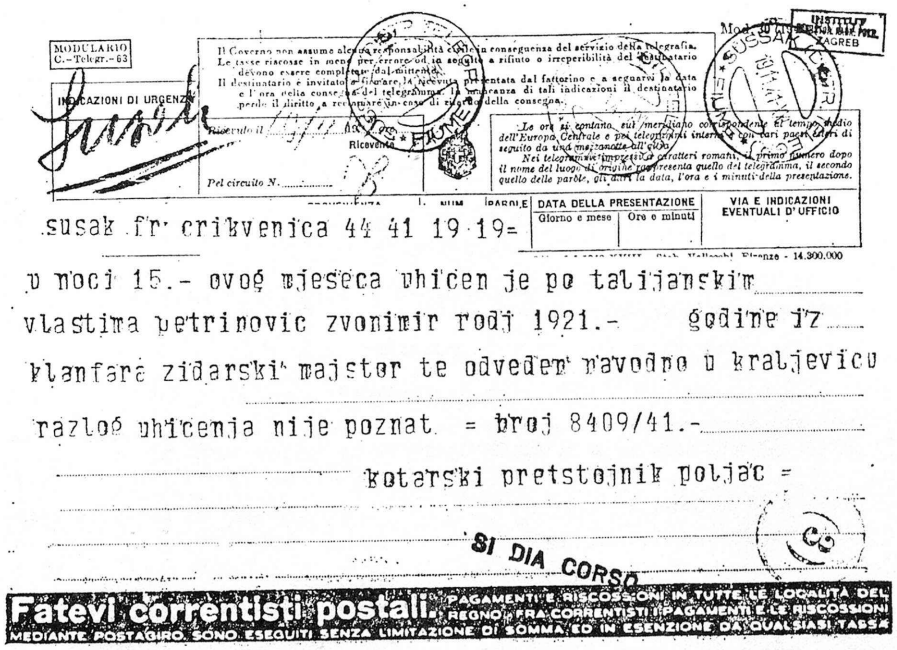

MODULARIO C.-Telegr.-63

INDICAZIONI DI URGENZA

Il Governo non assume alcuna responsabilità circa le conseguenze del servizio della telegrafia. Le tasse riscosse in meno per errore od in seguito a rifiuto o irreperibilità del destinatario devono essere completate dal mittente.
Il destinatario è invitato a firmare la ricevuta presentata dal fattorino e a segnare la data e l'ora della consegna. Ad ogni telegramma la mancanza di tali indicazioni il destinatario perde il diritto a reclamare in caso di ritardo della consegna.

Ricevuto il ... Ricevente ... Pel circuito N. ...

Le ore si contano sul meridiano corrispondente al tempo medio dell'Europa Centrale e per telegrammi internazionali sul tempo medio di seguito da una numerazione di gruppo.
Nei telegrammi impostati in caratteri romani, il primo numero dopo il nome del luogo di origine rappresenta quello del telegramma, il secondo quello delle parole, gli altri la data, l'ora e i minuti della presentazione.

DATA DELLA PRESENTAZIONE		VIA E INDICAZIONI EVENTUALI D'UFFICIO
Giorno e mese	Ore e minuti	

Mod. 30 ... Ricev. ... Rich. Wellcome Firenze - 14.300.000

INSTITUT ... ZAGREB

SUSSAK ... CRIKVENICA

susak fr crikvenica 44 41 19 19=

u noci 15.- ovog mjeseca uhićen je po talijanskim vlastima petrinovic zvonimir rodj 1921.- godine iz klanfara zidarski majstor te odveden navodno u kraljevicu razlog uhićenja nije poznat = broj 8409/41.-

kotarski pretstojnik poljac =

SI DIA CORSO

Fatevi correntisti postali. PAGAMENTI, RISCOSSIONI, IN TUTTE LE LOCALITÀ DEL REGNO FRA CORRENTISTI POSTALI. GIRI, VERSAMENTI E RISCOSSIONI MEDIANTE POSTAGIRO, SONO ESEGUITI SENZA LIMITAZIONE DI SOMMA ED IN ESENZIONE DA QUALSIASI TASSA

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

SUSAK fr. CRIKVENICA 44 41 19 19

U noći 15 — ovog mjeseca uhićen je po talijanskim vlastima Petrinović Zvonimir rodj. 1921.— godine iz Klanfara zidarski majstor te odveden navodno u Kraljevicu. Razlog uhićenja nije poznat = broj 8409/41.

Kotarski predstojnik Poljac

18. POPIS »ČETNIKA KOMUNISTA« VELIKE ŽUPE VINODOL I PODGORJE U SENJU OD 20. STUDENOGA 1941.

34
Seg. 4-8

COMANDO DEL V° CENTO D'ARMATA
-Ufficio Affari Civili -

N.4282/A.C. di prot. P.M.41,lì 20 novembre 1941- XX°
OGGETTO: Elementi comunisti.=

AL COMANDO DELLA 2ª ARMATA P.M.IO
e,per conoscenza:
ALLA REGIA QUESTURA DI FIUME

Si trasmette un elenco di cetnici comunisti della Zupania di Segna che risultano fuggiti dalle loro case.=

d'ordine:
IL COLONNELLO CAPO DI S.M.
F/to Clemente Primieri

COMANDO DELLA 2ª ARMATA
- Ufficio Affari Civili -

N.4141/AC di prot.Segreto P.M.IO,lì 25 novembre 1941-XX°

OGGETTO: Elementi comunisti.=

ALL'UFFICIO "I" DELLA 2ª ARMATA SEDE
AL COMANDO DEI CC.RR. DELLA 2ª ARMATA SEDE

.....per conoscenza/=

IL COLONNELLO
Capo Ufficio Affari Civili
F/to M.Rolla

cc.rr. R.v." Grac-Sarv
cc.rr. R.v. "Gorlo"
209 elementi cc.rr.
345 elementi cc.rr.
210 elementi cc.rr.

26/34

COMANDO DEI CC.RR. DELLA 2ª ARMATA

N.IO/1971 di prot.Segreto P.M. 46 27, lì 25 novembre 1941-XX°

A TUTTI I COMANDI DIPENDENTI

.....per le ricerche più accurate.=

IL COLONNELLO
Comandante dei CC.RR.della 2ª Armata
- Francesco Delfino -

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

COMANDO DEL V. CORPO D'ARMATA
— Ufficio Affari civili —

N. 4282/A. C. di prot.
Oggetto: elementi comunisti P. M. 4I, li 20 novembre 1941—XX

Al Secondo della 2. Armata P. M. 10
o, perconoscenza:
ALLA REGIA QUESTURA DI FIUME

Si trasmette un evenco di cetnici comunisti della Zupania di Segna che risultano fustigi dalle loro caso.

d'ordine:
IL COLONELLO CAPO DI S. M.
F/to Clemente Prinieri

COMANDO DELLA 2. ARMATA
— Ufficio Affari Civili —

N. 4141/AC di prot. Segreto P. M. 10, li 25 novembre 1941.—XX
OGGETTO: Elementi comunisti.

All'UFFICIO »I« DELLA 2. ARMATA S E D E
AL COMANDO DEI CC. RR. DELLA 2. ARMATA S E D E
...per conoscenza/=

IL COLONELLO
Capo Ufficio Affari Civili
F/to M. Rolla

COMANDO DEI CC. RR. DELLA 2. ARMATA
N. 26/34 di prott?Segretto P. M. 46 27. novembre 1941.—XX

A TUTTI I COMANDI DIPENDENTI
...per le richorche pio accurate.

IL COLONELLO
Comandante dei CC. RR. della 2. Armata
— Francesco Delfino —

ZAPOVJEDNIŠTVU V ARMIJSKOG KORPUSA
— URED ZA GRAĐANSKE POSLOVE —

Broj 4282 zapisnika
Predmet: komunistički elementi P. M. 41, 20. studenoga 1941—XX

NA ADRESU 2. ARMIJE
na znanje: P. M. 10
KRALJEVSKOJ UPRAVI POLICIJE u RIJECI

Šaljemo vam popis četnika komunista Senjske župe koji su izgleda pobjegli od kuće.

po naređenju:
PUKOVNIK ŠEF GENERALŠTABA
potpisan Clemente Prinieri

ZAPOVJEDNIŠTVO 2. ARMIJE
— Ured za građanske poslove —

Br. 4141/iz tajnog zapisnika P. M. 10, dne 25. studenoga 1941—XX
Predmet: komunistički elementi

UREDU »I« 2. ARMIJE SJEDIŠTE
KOMANDI KARABINIJERA 2. ARMIJE SJEDIŠTE
(na znanje)

PUKOVNIK
Šef Ureda za građanske poslove
potpis M. Rolla

KOMANDI 2. ARMIJE

Broj 26/34 povjerljivog zapisnika P. M. 46 27. studenoga 1941—XX

SVIM PODREĐENIM ZAPOVJEDNIŠTVIMA

...za što točniju istragu.

PUKOVNIK
zapovjednik karabinijera 2. armije
Francesco Delfino

POPIS ČETNIKA KOMUNISTA POBJEGLIH OD KUĆE

ELENCO DEI CETNICI COMUNISTI FUGGITI DALLE LORO CASE

N.°	NOME E COGNOME	LOCALITA'	COMUNE
1	Ljubica Gerovac	Jezerane 314	Jezerane
2	Josip Gerovac	" "	"
3	Rudo Gostovic	Brinje "	Brinje
4	Dane Smiljanic	Prokike 98	"
5	Ilija Smiljanic	" 94	"
6	Stevo Knezevic	" 38	"
7	Mirko Rajacic	Lukane 91	"
8	Slobodan Rajacic	" 99	"
9	Vojkan Uzelac	Brinje 9	"
10	Slobodan Uzelac	" "	"
11	Srdjan Uzelac	" "	"
12	Branko Uzelac	" "	"
13	Simo Lonear	Smalic 95	"
14	Vujo Kosovac	Lukane 10	"
15	Dmitar Kosovac	Vodotec 66	"
16	Dusan Gostovic	Brinje 163	"
17	Dusanka Gostovic	" "	"
18	Ivan Lovincic	Lukane 6	"
19	Zdravko Rajacic	Prolike 82	"
20	Jovo Knezevic	Ropin Dolac 20	"
21	Branko Smiljanic	Prokike	"
22	Rudo Smiljanic	"	"
23	Milivoj Knezevic	"	"
24	Dane Knezevic	"	"
25	Giuro Hajduk	"	"
26	Nikola Smiljanic	"	"
27	Uros Kojcin	Vodotec	"
28	Tomo Strizic	Kicori 49	Fribir
29	Stjepan Brozicevic	Podugrinac 16	"
30	Mlas Kalafatic	Stale 67	"
31	Greko Pureta	Dragalja 43	"
32	Josip Voljacic	Stale 126	"
33	Anton Stpac	Podskoci 5	"
34	Ivan Dus	" 50	"
35	Franjo Pureta	" 15	"
36	Andrija Dus	" 50	"
37	Ivan Spoja	Konavin 30	"
38	Petar Spaja	" "	"
39	Bozo Perlesvic	Zagon	Novi abit. a Lika
40	Petar Komadina	Jedenice 239	Jedenice
41	Milan Matalja	Matalja 119	"
42	Jure Matalja	Tlatono 167	"
43	Zdravko Vadjan	" 81	"
44	Josip An. Matalja	Matalje 124	"
45	Luka Subat	Hrulin 465	Hrvalijn
46	Rosano Polic	" 458	"
47	Dragutin Polic	" 240	"
48	Milan Vukelic	" 33	"
49	Filip Pavicic	Kraljevica 191	Kraljevica

Br. Reg. 45/1-2/F
K. 451/F

19. DOPIS KOTARSKE OBLASTI U NOVOM OD 25. STUDENOGA 1941. O LEDENIČANIMA KOJI SU OTIŠLI U PARTIZANE

Kotarska oblast Novi

Broj:3763 - 1941. Novi, dne 25. studena 1941.

Predmet:Anton Komadina i drug pobjegli
od svojih kuća - potraga.-

[illegible]

S V I M

Koli se respicienti potraga za niže navedenim osobama:

Anton Komadina-Latinja, rodjen 31. listopada 1906. godine, otac srednji, kosa kestenjave, oči smeđe, lice okruglo, nos i usta navnovi, bradu i brkove brije, osobenih znakova nema.-

Nate Brnović, rodjen 18. srpnja 1911. godine, otac srednji, kosa smeđa, oči smeđe, lice dugulj asto, nos i usta pravilno, bradu i brkove brije, osobenih znakova nema.

Radi njihovog bjegstva od kuće je nepoznat razlog, ali se sumnja, da izbjegavaju vojnu dužnost, prevac bjegstva je nepoznat, jedino u kolilo se je dalo čuti podataka, doznalo se je, da su pobjegli negdje u Gorski kotar.-

Za Dom spremni!

Kotarski predstojnik:

M.P. Kušnjak v.r.

-.-.-.-.-.-.-.-.-

[illegible]

Broj:2672/41. Senj, dne 1. prosinca 1941.

Predlaže se na znanje.

Za Dom spremni!

Veliki župan:

OBĆE
KOD V.
ŠTVO
JSKE

Broj: 337 ..... prilога

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

Kotarska oblast Novi

Broj: 3763 — 1941. Novi, dne 25. studena 1941.

Predmet: Anton Komadina i drug pobjegli od svojih kuća — potraga.

VELIKOJ ŽUPI VINODOL I PODGORJE

SENJ

Moli se raspisati potragu za niže navedenim osobama:

Anton Komadina-Mataija, rodjen 31. listopada 1902. godine, stas srednji, kosa kestenjava, oči smedje, lice okruglo, nos i usta naravna, bradu i brkove brije, osobenih znakova nema.

Mate Frković, rodjen 22 .srpnja 1911. godine, stas srednji, kosa smedja, oči smedje, lice dugoljasto, nos i usta pravilna, bradu i brkove brije, osobenih znakova nema.

Radi njihovog bjegstva od kuće je nepoznat razlog, ali se sumnja da izbjegavaju vojnu dužnost, pravac bjegstva je nepoznat, jedino u koliko se je dalo dobiti podataka, doznalo se je, da su pobjegli nekuda u Gorski kotar.

Za dom spreman!

Kotarski predstojnik:
Rušnjak v. r.

M. P.

======

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: 2672/41 Senj, dne 1. prosinca 1941.

Predlaže se na znanje.

Za dom spreman!

Veliki župan:
Prof. M. Sušić

M. P.

20. IZVJEŠTAJ KOTARSKE OBLASTI U CRIKVENICI OD 26. STUDENOGA 1941. O PUCNJAVI U CRIKVENIČKOJ VINODOLSKOJ ULICI I BIJEGU JEDNOG MUŠKARCA

KOTARSKA OBLAST U CRIKVENICI.

Broj: 366 Prs/41. Crikvenica, dne 26. XI. 1941.

Predmet: Crikvenica pucnjava u Vinodolskoj ulici.

Obće upravnom povjereničtvu
kod II.Armate tal.vojske
S u š a k.

Izvješćuje se, da je dana 25. ov.mjeseca oko 19 sati zatečen u Crikvenici u gostioni Šangaj u Vinodolskoj ulici jedan mučkarac , koji je svojom vanjštinom i ponašanjem bio sumnjiv. Neki crikvenički gradjani, koji su se istovremeno nalazili u pomenutoj gostioni upozorili su službujuće karabinjere na ulici te su karabinjeri toga navedenog nepoznatog čovjeka legitimirali. Prigodom legitimiranja isti je izjavio da kod sebe nema nikakovih isprava, jer da mu se isprave nalaze kod njegovog poslodavca Brozičevića Ivana iz Ladviča, a koji se sada nalazi po poslu u Sv.Jurju.

Karabinjeri su pomenutog neznanca pozvali, da slijedi u njihovu komandu našto se isti digao, platio račun i pošao na ulicu.- Čim su izašli na ulicu počeo je isti da bježi i na povik da stane izvukao je iz džepa samokrea i počeo pucati tri do četiri puta u pravcu karabinjera.- Karabinjeri su na to uzvratili vatrom iz pušaka.-

Za vrieme te pucnjave dotični muškarac pobjegao je u pravcu Vinodolske ulice i nije uhvaćen.-

Za istim je danas pod brojem 7764/41 raspisana svestrana potraga zajedno sa njegovim ličnim opisom.-

Prema dobivenim podatcima njegov poslodavac Broziček Ivan bio je svojevremeno jedan od glavnih dužnostnika narodne čitaonice u Crikvenici, a u kojem društvu su u glavnom bili komunisti i filokomunisti.-

Iz ovog razloga, a jer bi Broziček vjerojatno mogao stajati u vezi sa ovim djelom, to je danas pod brojem gornjim putem kotarske oblasti u Senju zatraženo uhićenje Broziček Ivana i njegovo dopraćenje ovamo u svrhu dalnje istrage.-

Za dom spreman !

Kotarski predstojnik :

Dostavljeno :
1/ Obće upravnom Povjereničtvu -Sušak,
2/ Ravnat.za jav.red i sigur. -Zagreb,
3/ Velikoj Župi Vinodol i Podgorje-Senj.

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

Muškarac na koga su pucali karabanijeri bio je Rade Šupić, tada član OK KPH za Hrvatsko primorje, koji je uspio pobjeći, a bio je uhapšen Ivan Broziček poznat kao komunista.

KOTARSKA OBLAST U CRIKVENICI

Crikvenica, dne 26. XI. 1941.

Broj: 366 Prs. 1941.

Predmet: Crikvenica pucnjava u Vinodolskoj ulici.

Opće upravnom povjereničtvu
kod II Armate tal. vojske
S u š a k

Izviešćuje se, da je dana 25. ov. mjeseca oko 19 sati zatečen u Crikvenici u gostioni Šangaj u Vinodolskoj ulici jedan muškarac, koji je svojom vanjštinom i ponašanjem bio sumnjiv. Neki crkvenički građani, koji su se istovremeno nalazili u spomenutoj gostioni upozorili su službujuće karabinjere na ulici te su karabinjeri toga navedenog nepoznatog čovjeka legitimirali. Prigodom legitimiranja isti je izjavio da kod sebe nema nikakovih isprava, jer mu se isprave nalaze kod njegova poslodavca Ivana Brozičevića iz Ladviča, a koji se sada nalazi na poslu u Sv. Jurju.

Karabinjeri su pomenutoga neznanca pozvali, da slijedi u njihovu komandu našto se isti digao, platio račun i pošao na ulicu. Čim su izašli na ulicu počeo je isti da bježi i na povik da stane izvukao je iz džepa samokres i počeo pucati tri do četiri puta u pravcu karabinjera. Karabinjeri su na to uzvratili vatrom iz pušaka.

Za vrieme te pucnjave dotični muškarac pobjegao je u pravcu Vinodolske ulice i nije uhvaćen.

Za istim je danas pod brojem 1764/41 raspisana svestrana potraga zajedno sa njegovim ličnim opisom.

Prema dobivenim podacima njegov poslodavac Brozičević Ivan bio je svojevremeno jedan od glavnih dužnosnika narodne čitaonice u Crikvenici, a u kojem društvu su uglavnom bili komunisti i filokomunisti.

Iz ovog razloga, a jer bi Brozičević vjerojatno mogao stajati u vezi sa ovim djelom, to je danas pod brojem gornjim putem kotarske oblasti u Senju zatraženo uhićenje Brozičevića Ivana i njegovo dopraćenje ovamo u svrhu daljnje istrage.

Za dom spreman!

Kotarski predstojnik:
(Potpis nečitljiv)

Dostavljeno:

1) Obće upravnom povjereničtvu — Sušak
2) Ravnat. za jav. red i sigur. u Zagrebu
3) Velikoj župi Vinodol i Podgorje — Senj.

21. IZVJEŠTAJ ORUŽNIČKE POSTAJE U NOVOM OD 4. PROSINCA O ZAUSTAVLJANJU AUTOBUSA KOD SELA UGRINI U BRIBIRU

NEZ. ORUŽNIČKA POSTAJA NOVI ~~1455~~ Broj:

Zaustavljanje samovoza koji vrši putnički saobračaj između Senja i Plasa izvješću=jem.

OPĆEM POVJERENIKU NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE KOD II.ARMIJE

SUŠAK

NOVI, dne 4 prosinca 1941.

Noću 1 na 2 prosinca 1941, u 24 sata kod povratka iz mjesne službe oružnik Vidačić Stjepan izvjestio je potpisatog da je istog dana u 20.45 sati na putu Novi=Bribir a kod sela Ugrina, občine Bribir putnički samovoz koji vrši putnički saobračaj između Senja i Plasa zaustavljen po četničko=komunističkoj bandi.

Kada je samovoz zaustavljen po nepoznatim ljudima, upitan je upravljač dali ima u istome vojnika Baričević Stanko, koji je odmah po toj bandi ~~xxx~~ skinut sa samovoza, a on im je rekao da nema ni jednog, te da su isti samovoz pregledali i kada su ustanovili da vojnika nema, istog su pustili napred otići.

U ovom samovozu se je nalazio i ovdašnji upravnik pošte, koji ~~xxxxxx~~ svakodnevno u večer odlazi u Bribir kod svoje kuće ispitan dali je koga od banditа prepoznao izjavio je, da su svi bili maskirani i da je dobio strahte nikako nezna, kako se je poele toga slučaj odigrao i kako je stigao sa istim samovozom svojoj kući, te je molio da se njegovo ime ne spominje u izvješću.

Na putu Novi=Bribir banditi su napravili zid od kamena u veličini o 30 cm. tako da je morao samovoz da stane, a inače bi se bio survao u dolinu sa svima putnicima.

Također je izvjestio upravnik voćnog rasadnika "Pavlomir" g. Marija Kinkela, da su iste noći banditi otjerali sa pomenutog rasadnika jednu kravu i jednu junicu u vrednosti 13.000 kuna, a svojina N.D.H.

Od strane ove postaje je vođena istraga u pogledu napada na samovoz i otjeranim kravama, ali se nije moglo doći do nikakova uspjeha ili da bi se moglo saznati, koji su to bili banditi od četničko=komunističke bande.

Prednje dostavljam s molbom na mjerodavnost.

Prilog. Skica mjesta gde je bio izvršen napad na samovoz.

R A Z A S L A T O:
Kotarskoj oblasti Novi, Zapovjedništvu I.Hrvatske oružničke pukovnije /J.S./ Krilnom oružničkom zapovjedništvu Gospić, Vodnom oružničkom zapovjedništvu Senj.

Zapovjednik narednik
Đuro Grago

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
OPĆE UPRAVNO POVJERENIŠTVO
KOD II. [illegible] VOJSKE
Broj. 4111
Primljeno dne ..... 19 ..... priloga

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

ORUŽNIČKA POSTAJA
NOVI

Broj 1455

Zaustavljanje samovoza koji vrši putnički saobraćaj izmedju Senja i Plasa izvješću-jem

OPĆEM POVJERENIKU NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE KOD II. ARMATE

SUŠAK

NOVI, dne 4. prosinca 1941.

Noću 1 na 2 prosinca 1941, u 24 sata kod povratka iz mjesne službe oružnik Vidačić Stjepan izvjestio je potpisanog da je istog dana u 20.45 sati na putu Novi — Bribir a kod sela Ugrina ,općine Bribir putnički samovoz koji vrši putnički saobraćaj izmedju Senja i Plasa zaustavljen po četničko-komunističkoj bandi.

Kada je samovoz zaustavljen po nepoznatim ljudima, upitan je upravljač dali ima u istome vojnika Boričević Stanko, koji je odmah po toj bandi skinut sa samovoza, a on im je rekao da nema ni jednog, te da su isti samovoz pregledali i kada su ustanovili da vojnika nema, istog su pustili napred otići.

U ovom samovozu se je nalazio i ovdašnji upravnik pošte, koji svakodnevno u večer odlazi u Bribir kod svoje kuće ispitan dali je koga od bandita prepoznao izjavio je, da su svi bili maskirani i da je dobio strah te nikako nezna, kako se je posle toga slučaj odigrao i kako je stigao sa istim samovozom svojoj kući, te je molio da se njegovo ime ne spominje u izvješću.

Na putu Novi — Bribir banditi su napravili zid od kamena u veličini od 30 cm. tako da je morao samovoz da stane, inače bi se bio survao u dolinu sa svim putnicima.

Takodjer je izvjestio upravnik voćnog rasadnika »Plavomir« g. Marija Kinkela, da su iste noći banditi oterali sa spomenutog rasadnika jednu kravu i jednu junicu u vrednosti 13.000 kuna, a svojina N. D. H.

Od strane ove postaje je vodjena istraga u pogledu napada na samovoz i otieranim kravama, ali se nije moglo doći do nikakva uspjeha ili da bi se moglo saznati, koji su to bili banditi od četničko-komunističke bande.

Prednje dostavljam s molbom na mjerodavnost.

Prilog. Skica mjesta gdje je bio izvršen napad na samovoz.

Zapovjednik narednik
Dinko Prugo

RAZASLATO:

Kotarskoj oblasti Novi, Zapovjedništvu
I. Hrvatske oružničke pukovnije (J. S.)
Krilnom oružničkom zapovjedništvu
Gospić Vodnom oružničkom zapovjedništvu
Senj.

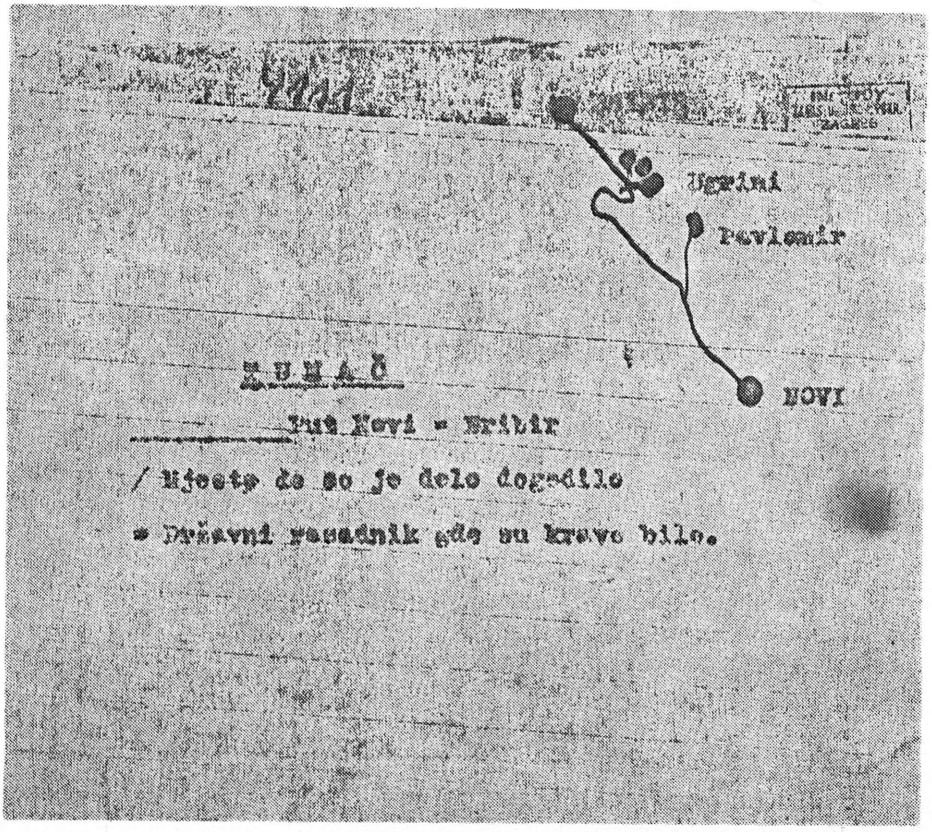

Autobus su zaustavili partizani. Skicu o mjestu izvršenja te partizanske akcije izradio je zapovjednik Dinko Prugo iz Novoga.

Crvena zvijezda s parolama raspačana je u Vinodolu za proslavu oktobarske revolucije 1941. godine zajedno s letkom NO odreda »Matija Gubec« (Vidi dokument 14, str. 600—601).

22. IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKE 2. ARMIJE OD 5. PROSINCA 1941. O HAPŠENJU ZVONIMIRA PETRINOVIĆA

em

3949

P.M.10, li 5 dicembre 19. 41

COMANDO DELLA 2ª ARMATA

(Anno XX

Ufficio Affari Civili

N. di Prot. 4477/AC.Segr.

Risposta al punto 9 del promemoria 53 del 20/11 c.a.-

Carte annesse:

OGGETTO: Petrisovic Zvonimiro da Klonfar.-

AL COMMISSARIATO GENERALE AMMINISTRATIVO DELLO STATO INDIPENDENTE DI CROAZIA -presso Comando 2ª Armata

S E D E

.....

Si comunica che il nominato in oggetto non è stato arrestato a Cirquenizza e che, comunque, nessun individuo colà arrestato è stato tradotto a Porto Re.-

d'ordine:
IL GENERALE DI BRIGATA
Capo di Stato Maggiore
(E. de Blasio)

Prilog 11/XII

Prep. 11/XII.

Otp. 13/12

Protuct: Petrinović Zvonimir
iz Klonfara

Prilog ..... prilogu

Kot. oblasti
Na Vaš broj/akt broj 8409/41
ovdje

Potpuno ispravno i istinito stanje je razvidno iz priloženih saveznih veza talijanske i ustaške

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

P. M. 10. " 5 dicembre 1941.
(Anno XX)

COMANDO DELLA 2. ARMATA
Ufficio Affari Civili

N. di Prot. 4477/AC. Segr.

Risposta al punto 9 del promemoria 53 del 20/11 c. a.

Carte annesse:

OGGETTO: Petrinovic Zvonimiro da Klanfar.
AL COMMISSARIATO GENERALE AMMINISTRTIVO DELLO STATO INDIPEDENTE DI CROAZIA — presso Comando 2. Armata
SEDE

Si comunica che il nominato in oggetto no é stato arrestato a Curquenizza e che, comunque, nessun individuo colá arrestato é stato tradotto a Porto Re.

d'ordine:
IL GENERALE BRIGATA
Capo di Stato Maggiore
(E. de Blasio)

Stiglo 11/XII
Prep. 11/XII.
Otpr. 13/12

P. M. 10, 5. prosinca 1941. (Godina XX)

ZAPOVJEDNIŠTVO 2. ARMIJE
Ured za građanske poslove

Broj pov. zapisnika 4477/AC. Tajno

Odgovor na točku 9 promemorije 53 od 20/11 o. g.

Prilozi:

PREDMET: Petrinović Zvonimir iz Klanfara

GENERALNOM ADMINISTRATIVNOM KOMESARIJATU
NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE
— pri Zapovjedništvu 2. armije. Sjedište

Obavještavamo da pomenuti predmetni nije bio uhapšen u Crikvenici i da nijedan individuum koji je tamo uhapšen nije predveden u Kraljevicu.

BRIGADNI GENERAL
Šef Generalštaba
(E. de Blasio)

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
OBĆE UPRAVNO POVJERENIČTVO
KOD II ARMATE TALIJANSKE VOJSKE
Pov. 3979
Primljeno dne 6. XII

Predmet: Petrinović Zvonimir iz Klanfari

Na Vašu brzojavku broj 8409/41
od 19/XI 41

Kot. oblasti
Crikvenica

Zapovjedničtvo II Armate nam je saopćilo da u predmetu navedeni nije uhapšen u Crikvenici.

23. IZVJEŠTAJ VELIKE ŽUPE VINODOL I PODGORJE U SENJU OD 7. PROSINCA 1941. O STANJU JAVNE SIGURNOSTI

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA - VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE
Broj:876 prs.1941. Senj, dne 7.XII.1941.

Predmet: Stanje javne sigurnosti.-

GLAVNOM UREDNIŠTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST

Z A G R E B

Posljednji razvoj prilika na području obćine Bribir, kotar Novi, prisiljava me, da zamolim naslov ovom zaključkom i slanjem teklića, povjerljive mi osobe, da se žurno i energično poduzmu mjere za osiguran jamnog reda i sigurnosti.

Četničko-komunistička banda, koja imade svoja sarovišta u št mamé sjeverno od Bribira u posljednje vrijeme gotovo dnevno poduzimlje uporne i drske akcije spuš ujući se no turističke ceste Novi - Crikvenica. Prošlog tjedna nekoliko dana odvedeno je od svojih kuća oko 80 ljudi za čiju se sudbinu uopće ne zna.

Kako Bribir dominira nad čitavim Vinodolom neophodno je potrebno, da naslov izvoli narediti, da se terorističkim akcijama te bande stane na kraj planskim čišćenjem šuma i područja oko Bribira izvježbanim oružnicima ili vojnicima.

Talijanska vojska i kao zaštita za točno, održaj javne sigurnosti ne poduzimlje savršeno nikakvih mjera. Imam povjerenje isključivo u naše oružništvo, domobranstvo i Ustaše i držim, da jedini tu mogu povratiti mir i sigurnost ovom kraju. U protivnom slučaju savezno sa jakom prometom nepriateljskih elemenata može doći do obćeg kaosa.

Molim ponovno naslov za poduzimanje energičnih mjera.

Za Dom spreman !

Veliki župan:

M.P. Prof.M.Sušić v.r.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA - VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE
Broj:876 prs.1941. Senj, dne 7.XII.1941.

Obćem upravnom povjereničtvu

S u š a k

Predlaže se s molbom znanja radi.-

Za Dom spreman !

Veliki župan:

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: 476 Prs. 1941. Senj, dne 7. XII 1941.

Predmet: Stanje javne sigurnosti.

RAVNATELJU ZA JAVNI RED I SIGURNOST

ZAGREB

Posliednji razvoj prilika na području općine Bribir, kotar Novi, prisiljava nas da zamolimo naslov ovom zamolbom i slanjem teklića, povjerljive mi osobe, da se žurno i energično poduzmu mjere za osiguranje javnog reda i sigurnosti.

Četničko-komunistička banda, koja imade svoje skrovište u šumama sjeverno od Bribira u posliednje vrieme gotovo dnevno poduzimlje uporne i drske akcije spuštajući se do turističke ceste Novi — Crikvenica. Kroz nekoliko dana odvedeno je od svojih kuća oko 30 ljudi, za čiju se sudbinu uobće ne zna.

Kako Bribir dominira nad čitavim Vinodolom neophodno je potrebno, da naslov izvoli narediti, da se terorističkim akcijama te bande stane na kraj planskim čišćenjem šuma i područja oko Bribira izvježbanim oružnicima ili vojnicima.

Talijanska vojska i ako znade za težak položaj javne sigurnosti ne poduzimlje savršeno nikakvih mjera. Imam povjerenje isključivo u naše oružništvo, domobranstvo i Ustaše i držim, da jedini tu mogu vratiti mir i sigurnost ovom kraju. U protivnom slučaju savezno sa jakom promičbom neprijateljskih elemenata može doći do obćeg kaosa.

Molim ponovno naslov za poduzimanje energičnih mjera.

ZA DOM SPREMAN!

Veliki Župan:
Prof. M. Sušić

M. P.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: 876 Prs. 1941. Senj, dne 7. XII 1941.

Obćem upravnom povjereničtvu

Sušak

Predlaže se s molbom znanja radi.
Za dom spreman!

Veliki župan:
Prof. M. Sušić

M. P.

24. IZVJEŠTAJ KOTARSKE OBLASTI U CRIKVENICI OD 8. PROSINCA 1941. O SJEČI TELEGRAFSKO-TELEFONSKIH STUBOVA NA PODRUČJU OPĆINE SELCA

KOTARSKA OBLAST U CRIKVENICI.

Broj: 412 Prs/41. Crikvenica, dne 8.XII. 1941.

Predmet: Selce, sječa brzojavnih i brzoglasnih stubova.-

Obće upravnom povjereničtvu
kod II Armate tal.vojske
S u š a k.

Izvješćuje se, da je noću izmedju 3 i 4 prosinca 1941. pored državne ceste Crikvenica - Novi, a na području obćine Selce ovog kotara posječeno t.j. pilom porezano 8 komada stubova brzojavnog i brzoglasnog voda i padom ovih još su dva stuba izvaljena, tako da ih je svega 10 komada porušenih.

Na ovim stubovima bila su četiri brzoglasna i četiri brzojavna voda, te je sva ova žica u dužini oko 600 metara sasječena na komade od 2 do 5 metara, tako da je za svrhu, za koju je namijenjena, više neupotrebljiva.-

Prema mišljenju nadziratelja b.b. vodova Stjepana Balena iz Crikvenice ovime je Državi počinjena šteta oko 10.000 kuna.-

Cvo je djelo četničko-komunističke bande koja se kreće u okolici sela Bribira, kotara Novi i do sada nije pronadjena, pohvatana. niti pak uništena.-

Za dom spreman !

Dostavljeno:
1/Obće uprav.povjerenič. Sušak,
2/Ravnat.za jav.red i sig.Zagreb,
3/Velikoj župi Vinodol i Podgor. Senj.

Kotarski predstojnik:

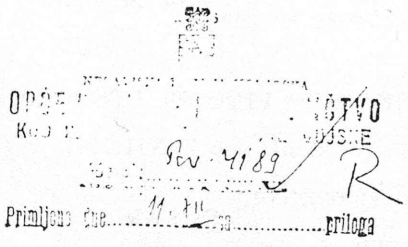

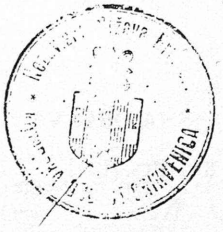

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.
Stubove su posjekli pripadnici ilegalne omladinske čete iz Bribira pod vodstvom Josipa Dorića ,a sudjelovala je i Anka Brozičević Rikica.

KOTARSKA OBLAST U CRIKVENICI

Broj: 412 Prs/41 Crikvenica, dne 8. XII 1941.

Predmet: Selce, sječa brzojavnih i brzoglasnih stupova.

Obće upravnom povjereništvu
kod II Armate tal. vojske
Sušak

Izvješćuje se, da je noću izmedju 3 i 4 prosinca 1941. pored državne ceste Crikvenica — Novi, a na području obćine Selce ovog kotara posječeno t. j. pilom porezano 8 komada stubova brzojavnog i brzoglasnog voda i padom ovih još su dva stuba izvaljena, tako da ih je svega 10 komada porušenih.

Na tim stubovima bila su četiri brzoglasna i četiri brzojavna voda, te je sva ova žica u dužini oko 600 metara sasječena na komade od 2 do 5 metara, tako da je svrhu, za koju je namijenjena, više neupotrebljiva.

Prema mišljenju nadziratelja b. b. vodova Stjepana Balena iz Crikvenice ovime je Državi počinjena šteta oko 10.000 kuna.

Ovo je djelo četničko-komunističke bande koja se kreće u okolici sela Bribira, kotara Novi i do sada nije pronadjena, pohvatana niti pak uništena.

Za dom spreman!

Kotarski predstojnik:
(Potpis nečitljiv)

Dostavljeno:

1) Obće uprav. povjerenič. Sušak
2) Ravnat. za jav. red i sig. Zagreb,
3) Velikoj župi Vinodol i Podgor. Senj.

M. P.

25. NALOG VELIKE ŽUPE VINODOL I PODGORJE U SENJU OD 8. PROSINCA 1941. O PODUZIMANJU IZVANREDNIH MJERA NA PODRUČJU OPĆINE BRIBIR

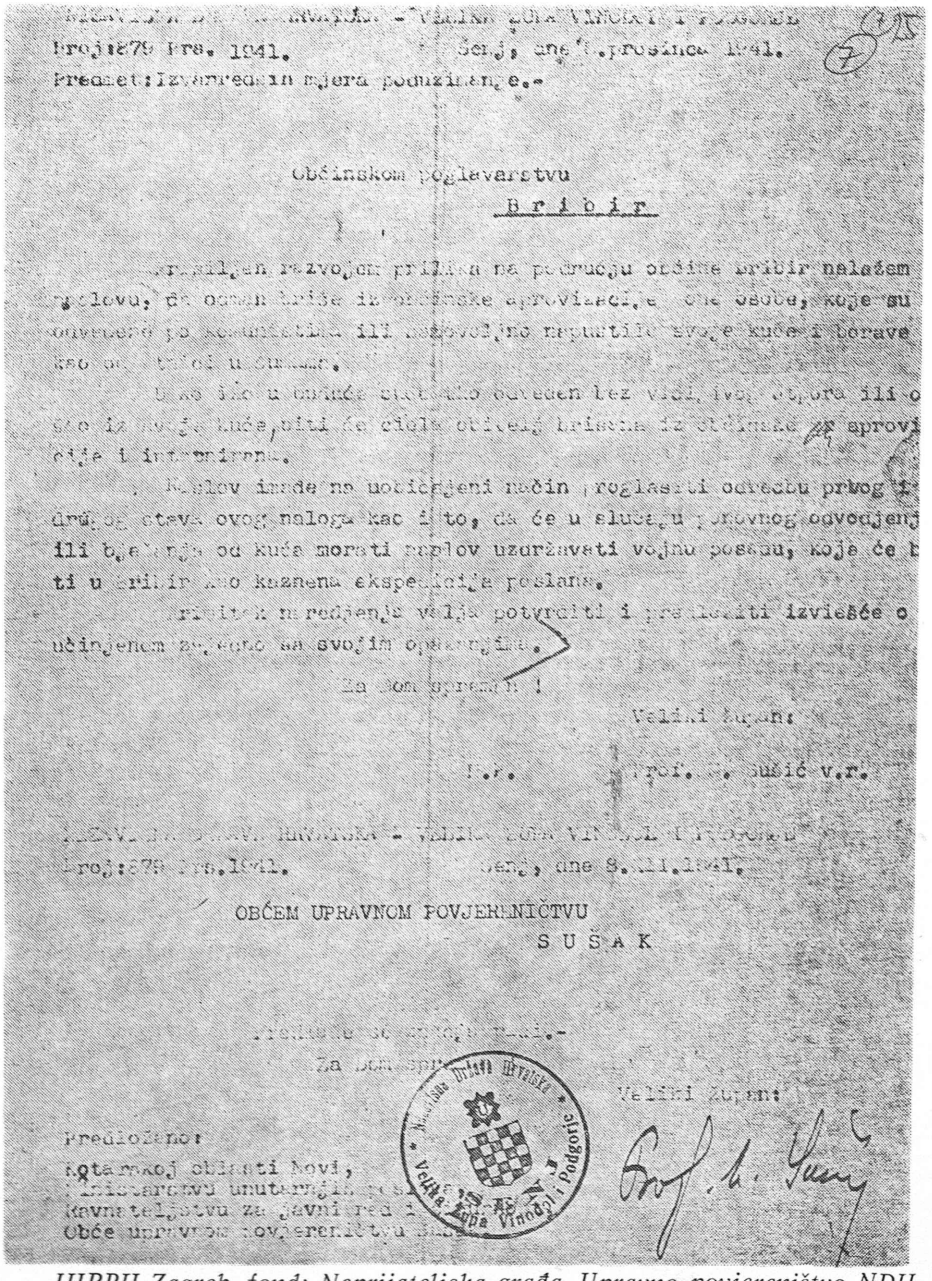

Broj:879 Pre. 1941. Senj, dne 8.prosinca 1941.

Predmet:Izvanredna mjera poduzimanje.-

Občinskom poglavarstvu

B r i b i r

...ilom razvojem prilika na području općine Bribir nalažem ...olovu, da osim ...ršje iz ...ničke aprovizacije one osobe, koje su ...ovjerene po ...ničkim ili ...ovoljno naoružanih svoje kuće i borave ...ko od ...tvo u ...mah.

...ko iko u ...ućim ...ako ...veden bez vidi ...vo ...pora ili o ...ko iz ...je kuće, ...biti će ...ćena ...ćena ...ršna iz ...ćnice ...aprovi ...cije i ...nirana.

...Kapitov imade na ...ičajeni način proglasiti odredbu prvog ...drž... ...teva ovog naloga kao i to, da će u slučaju ponovnog ...ovjerenj ili b...anja od kuće morati kapitov uzdržavati vojnu posadu, koje će b ti u Bribir kao kažnena ekspedicija poslana.

...ritom naredjenje valja potvrditi i prevesti izvješće o učinjenom za ...ako na svojim ...

Za ...

Veliki župan:

...r. ...prof. ... ...ić v.r.

...Zv... ...Hrvatska - Velika ...a Vinodol i Podgorje

Broj:879 Pre.1941. Senj, dne 8.XII.1941.

OBĆEM UPRAVNOM POVJERENIČTVU

S U Š A K

...redlaže se ...ruje.-

Za ...

Veliki župan:

Predloženo:

...otarskoj oblasti Novi,
...Unutarnjih ...
...ravnateljstvu za ...avni red i ...
Obće upravno povjereništvo ...

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: 879 Prs. 1941. Senj, dne 8. prosinca 1941.

Predmet: Izvanrednih mjera poduzimanje.

Općinskom poglavarstvu

Bribir

Prisiljen razvojem prilika na području općine Bribir nalažem naslovu, da odmah briše iz općinske aprovizacije one osobe, koje su odvedene po komunistima ili samovoljno napustile svoje kuće i borave kao odmetnici u šumama.

U koliko u buduće bude tko odveden bez vidljivog otpora ili otišao iz svoje kuće, biti će ciela obitelj brisana iz općinske aprovizacije i internirana.

Naslov imade na uobičajeni način proglasiti odredbu prvog i drugog stava ovog naloga kao i to, da će u slučaju ponovnog odvodjenja ili bježanja od kuća morati naslov uzdržavati vojnu posadu, koja će biti u Bribiru kao kaznena ekspedicija poslana.

Primitak naredjenja valja potvrditi i predložiti izviešće o učinjenom zajedno sa svojim opažanjima.

Za dom spreman!

Veliki Župan:
Prol. M. Sušić v. r.

M. P.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — VELIKA ŽUPA VINODOL I PODGORJE

Broj: 879 Prs. 1941. Senj, dne 8. XII 1941.

OBĆEM UPRAVNOM POVJERENIĆTVU

SUŠAK

Predlaže se znanja radi.

Za dom spreman!

Veliki Župan:
Prof. M. Sušić

M. P.

Predloženo:

Kotarskoj oblasti Novi,
Ministarstvu unutrašnjih poslova
Ravnateljstvu za javni red i sigurnost
Obće upravnom povjereničtvu Sušak.

26. OPTUŽNICA VOJNOG RATNOG SUDA TALIJANSKE 2. ARMIJE PROTIV DESETORICE PRISTAŠA NOP-a ZBOG ŠIRENJA ANTIFAŠISTIČKIH LETAKA

N° 1682 M.G. 8 41

TRIBUNALE MILITARE DI GUERRA DELLA 2 ARMATA

RICHIESTA DEL DECRETO DI CITAZIONE A GUIDIZIO IL SOST.PROCURATORE MILITARE DEL RE IMPERATORE LETTI GLI ATTI DEL PROCEDIMENTO CONTRO:

1° Jakovčić Vlatko di Giovanni e di Adriana Mikuličić nato a Porto Re il 18.3.1922. calzolaio
2° Kocijan Vlado di Giovanni e di Zora Mikuličić nato a Porto Re il 31.1. 1920. allievo ufficiale di marina
3° Polić Slavko di Giovanni e di Gaus Maria nato a Porto Re il 27.3.1920. studente
4° Burić Vitomir di Andrea e di Polić Maria nato a Porto Re il 15.10.1919. allievo ufficiale
5° Šantić Marko fu Andrea e fu Mara Falechin nato a Prvić il 19.7.1912. pettore
6° Turina Lojzo fu Leopoldo e di Paolina Cimbuan nato a Šmrika 15.11.1910. muratore
7° Petrinović Zvonimiro di Clemente e di Giovana Klarić nato a S.Giacomo--Šiljevica il 25.6.1921 muratore
8° Jurkotić Vittorio de Stanko e di Mila Polić nato a Porto Re 15.11.1920. allievo ufficiale
9° Guzović Vladimiro di Ivan e di Maria Crubišić nato a Šmrika il 6.1.1924. mecanico
10° Turina Nicola fu Ivan e di Čandrlić Giovanna nato a Šmrika il 6.1.1920.

tutti detenuti nelle carceri giudiziarie di Fiume dal 24 novembre 1941-XX°.

I M P U T A T I

dal reato di propaganda sovversiva (ART.272 C.P.) perche svolgevano propaganda per il sovvertimento e la distruzione violenza degli ordinamenti economici e sociali costituiti nello stato a mezzo di manifesti stampati e datiloqrafati imagginati al bolscevismo ed incitanti alla distruzione del Fascismo e che venivano da loro distribuiti ed afficci in Porto Re ed in Šmrika nei giorni 6, 7, 8 del mese di novembre 1941-XX°.

Poiche a carico dei prevenuti ed in ordine alla imputazione ascritta risultano sufficienti indizi di reita.

Poiche la competenza a conoscere i reati predetti appartiene a questo Tribunale Militare di guerra ai sensi dell´art. 251 cod.pen.mil. di guerra; visto l´art. 355 cod.pen.mil. di pace;

R I C H I E D E

al Presidente del Tribunale di emettere il decreto di citazione a giudizio per il reato sopra specificato fisando il giorno del dibattimento ed ordinando la citazione degli imputati e la lettura degli atti.

Posta Militare 10. 1 5 Dicembre 1941-XX°

PER COPIA CONFERME
IL CANCELLIERE

(Pietro Di Pace)

Il S. PROCURATORE MILITARE
DEL RE IMPERATORE

(Ten. NICOLA ROMEO)

Iz arhiva optuženog i osuđenog dra Zvonka Petrinovića.

No 1682 M. G. 8. 41

TRIBUNALE MILITARE DI GUERRA DELLA 2 ARMATA
RICHIESTA DEL DECRETO DI CITAZIONE A GIUDIZIO IL SOST. PPROCURATORE MILITARE DEL RE IMPERATORE LETTI GLI ATTI DEL PROCEDIMENTO CONTRO:

1° Jakovčić Vlatko di Giovanni e di Adriana Mikuličić nato a Porto Re il 18. 3. 1922. colcolaio
2° Kocijan Vlado di Giovanni e di Zora Mikuličić nato a Porto Re il 31. 1. 1920. allievo ufficiale di marina
3° Polić Slavko di Giovanni e di Gaus Maria nato a Porto Re il 27. 3. 1920. studente
4° Burić Vitomir di Andrea e di Polić Maria nato a Porto Re il 15. 10. 1919. allievo ufficiale
5° Šantić Marko fu Andrea e fu Mara Falechin nato a Prvić il 19. 7. 1912. pettore
6° Turina Lojzo fu Leopoldo e di Paolina Cimbuan nato a Šmrika 15. 11. 1910. muratore
7° Petrinović Zvonimiro di Clemente e di Giovana Klarić nato a S. Giacomo-Šiljevica il 25. 6. 1921. muratore
8° Jurkotić Vittorio de Stanko e di Mila Polić nato a Porto Re 15. 11. 1920. allievo ufficiale
9° Guzović Vladimiro di Ivan e di Maria Grubišić nato a Šmrika il 6. 1. 1924. mechanico
10° Turina Nikola fu Ivan e di Čandrlić Giovanna nato a Šmrika il 6. 1. 1920.

tutti detenuti nelle carceri giudiziare di Fiume dal 24 novembre 1941—XX°.

IMPUTATI

dal reato di propaganda sovversiva (ART. 272 C. P.) perche svolgevano propaganda per il sovveretimento e la distruzione volenza degli ordinamenti economici e sociali costituiti nello stato a mezzo di manifesti stampati e datilografati imaggianati al bolscevismo ed incitanti alla distruzione del Fascismo e che venivano da loro distribuiti ed afficci in Porto Re ed in Šmrika nei giorni 6, 7, 8 del mese di novembre 1941—XX°.

Poiche a carico dei prevenuti ed in ordine alla imputazione ascritta risultano sufficienti indizi di reita.

Poiche la competenza a conoscere i reati predetti appartiene a questo Tribunale Militare di guerra si sensi dell'art. 251 con. pen. mil di guerra:

visto l'art. 355 cod. pen. mil di pace;

RICHIEDE

al Presidente del Tribunale di emettere il decreto di citazione a giudizio per il reato sopra specificato fisando il giorno del dibattimento ed ordinando la citazione degli imputati e la lettura degli atti.
Posta Militere 15. 15 Dicembre 1941—XX°

Il S. PROCURATORE MILITARE
DEL RE IMPERATORE
(ten. NICOLA ROMEO)

PER COPIA CONFERME
IL CANCELIERE
(Pietro Di Pace)

Broj 1682 M. G. 8 41

VOJNI RATNI SUD 2. ARMIJE

MOLBA ZA POZIV NA SUD VOJNOG TUŽIOCA KRALJA I CARA POŠTO SU PROČITANI SPISI PROTIV:

1. Jakovčića Vlatka Ivanova i Adriane Mikuličić, rođen u Kraljevici dne 18. III 1922, postolar
2. Kocijan Vlado Ivanov i Zore Mikuličić, rođen u Kraljevici 31. I 1920, pomorski vojni pitomac
3. Polić Slavko Ivanov i Gauš Marije, rođen u Kraljevici 27. III 1920, student
4. Polić Vitomir Andrijin i Polić Marije, rođen u Kraljevici 15. X 1919, vojni pitomac
5. Šantić Marko pok. Andrije i pok. Mare Falechin, rođen u Prviću 19. VII 1912, slikar
6. Turina Lojzo pok. Leopolda i Paoline Cimbuan rođen u Šmriki 15. XI 1910, zidar
7. Petrinović Zvonimir Klementov i Ivanke Klarić, rođen u Sv. Jakovu-Šiljevica 25. VI 1921, zidar
8. Jurkotić Viktor Stankov i Mile Polić rođen u Kraljevici 15. XI 1920, vojni pitomac
9. Guzović Vladimir Ivanov i Marije Grubišić rođen u Šmriki 6. I 1924, mehaničar
10. Turina Nikola pok. Ivana i Čandrlić Ivanke rođen u Šmriki 6. I 1920.

svi zadržani u sudbenom zatvoru u Rijeci od 24. sturdenoga 1941-XX.

OKRIVLJENI

zbog zločina subverzivne propagande (Čl. 272 K. z), jer su vršili propagandu za ustanak i za uništenje ekonomskog i socijalnog reda pomoću štampanih i daklitografiranih letaka u smislu boljševizma s pozivom na uništenje Fašizma, a koje su oni širili i objavljivali u Kraljevici i Šmriki u danima 6, 7, 8, mjeseca studenoga 1941-XX.

Budući da na teret optuženika i na osnovu propisane optužbe postoji dovoljno dokaza krivnje.

Budući da je ovaj vojni ratni sud kompetentan da upozna krivična djela, to u smislu čl. 251 vojnog krivičnog zakona: na osnovu čl. 355 mirnodopskog zakona:

MOLIMO

predsjednika Suda da izda dekret o pozivu pred sud za gore označeno krivično djelo odredivši dan rasprave uz prisustvo krivaca i čitanjem spisa.

Vojna pošta 10, 15. prosinca 1941-XX,

27. IZVJEŠTAJ KOMANDE TALIJANSKE 2. ARMIJE OD 18. PROSINCA 1941. O ZAUSTAVLJANJU AUTOBUSA U BRIBIRU

INSTITUT ZA HISTORIJU RADN. POK. ZAGREB

COMANDO DELLA 2ª ARMATA

-Ufficio Affari Civili-

.. R.N.10, , li 18 dicembre 1941-Anno XX

N. di Prot. 4795/AC., Segr.

Risposta al promemoria n.67 protocollo 4 del 6 corr.

Carte annesse:

OGGETTO: - Cattura di croati nel comune di Bribir.-

AL COMMISSARIATO GENERALE AMMINISTRATIVO DELLO STATO INDIPENDENTE DI CROAZIA -Presso il Comando 2^ Armata

= S E D E

^^^^^^^^^^^^

La corriera diretta da Novi a Bribir fu effettivamente fermata da alcuni individui armati che la lasciarono poi proseguire dopo aver accertato che in essa non vi erano dei giovani richiamati alle armi. Ciò avvenne il 1° dicembre corrente.

A proposito di rapimento di cittadini croati richiamati alle armi si stanno compiendo accurate indagini -da autorità italiane e croate in accordo- per accertare che tali rapimenti non siano simulati al fine di evitare il servizio militare.

Qualora si accertassero casi di renitenza volontaria, verrà rivolto un appello agli interessati perchè rientrino alle loro case in un dato termine di tempo, mentre in caso contrario saranno considerati ribelli con tutte le conseguenze relative.-

d'ordine:
IL GENERALE DI BRIGATA
Capo di Stato Maggiore
(E. de Blasio)

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.
Odnosi se na autobus koji su zaustavili partizani ,o čemu je izvijestila još 4. prosinca 1941. Oružnička postaja u Novom (vidi dokumenat 21).

P. M. 10, li 8 dicembre 1941.

V/f
COMANDO DELLA 2. ARMATA
Ufficio Affari civili
N. di Prot. 4795/AC. Segr.
Risposta al promemoria n. 67 paragr. 4 del 6 corr.
Carte annesse:

OGGETTO: — Cattura di croati nel comune di Bribir.
AL COMMISSARIATO GENERALE ADMINISTRATIVO DELLO STATO INDIPENDENTE DI CROAZIA — Presso il Comando 2. Armata
SEDE

La corriere diretta da Novi a Bribir fu effettivamente fermata da alcuni individui armati che la lasciarono poi praseguire dopo aver accertato che in essa non vi erano dei giovani richiamati alle armi. Ció avvenne il 1. dicembre corrente.

A proposito di rapimento di cittadini croati richiavati alle armi si stanno compiendo accurate indagini — da autorita italiane e croate in accordo — per accertare che tali rapimenti non siano simulati al fine di evitare il servizio militare.

Qualora si accertassero casi di renitenza volontaria verrá rivolto appello agli anteressati perché rientrinoalle loro case in un dato termine di tempo, mentre in caso contrario saranno considerati ribelli con tutte le consequenze relative.

d'ordine:
IL GENERALE DI ARMATA
Capo di Stato Maggiore
(E. de Blasio)

P. M. 10, 18. prosinca 1941.

V/f
ZAPOVJEDNIŠTVO 2. ARMIJE
URED ZA GRAĐANSKE POSLOVE
Broj povjerljivog zapisnika 4795/A. C.
Odgovor na promemoriju od 6. o. mj. br. 67 članak 4.
Prilozi:

PREDMET: otmica Hrvata u bribirskoj općini.
GENERALNOM ADMINISTRATIVNOM KOMESARIJATU NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE
— pri 2. armiji
Sjedište

Autobus koji je vozio iz Novoga u Bribir stvarno su zaustavili nekoji naoružani individui, koji su ga pustili da nastavi put, pošto su se uvjerili da u njemu nisu se vozili momci pozvani pod oružje. To se dogodilo 1. prosinca o. g.

Što se tiče otmice hrvatskih građana pozvanih pod oružje vrši se savjesna istraga — sa strane talijanskih i hrvatskih vlasti sporazumno — da bi se utvrdilo da ove otmice nisu simulirane, kako bi se izbjegla vojna služba.

Ukoliko bi se utvrdilo da postoje slučajevi dobrovoljnog izbjegavanja, apelirat će se na interesente da bi se vratili kućama u izvjesnom vremenskom terminu, dok će u protivnom slučaju biti smatrani buntovnicima sa svim odnosnim posljedicama.

po naređenju:
ARMIJSKI GENERAL
Šef Generalštaba
(R. de Blasio)

28. IZVJEŠTAJ KOTARSKE OBLASTI U NOVOM OD 19. PROSINCA 1941. O NAPADAJU »ČETNIKA KOMUNISTA« NA TALIJANSKI VOJNI ODRED U BREZAMA 17. PROSINCA 1941.

Kotarska oblast Novi

Pr.broj: 455 - 1941. Novi, dne 19. prosinca 1941.

Predmet: Napadaj četnika komunista na Talijanski vojni odred u Brezama.-

OPĆE UPRAVNOM POVJERENIKU KOD II ARMATE

S U Š A K

Dana 17.o.mj. prije podne napali su četnici -komunisti na talijanski vojni odred koji je smješten u par zgrada pokraj pilane u Brezama, čiji je vlasnik talijanski državljanin Bertoletti. Četnici komunisti, zauzeli su položaj na obroncima okolnih brda i otvorili vatru iz strojnih pušaka na zgradu u koju su bili smješteni talijanski časnici. Nakon ovuše paljbe iz strojnih pušaka prestali su sa vatrom i počeli zvati vojnike neka se predaju i bace oružje, pa da im se neće ništa dogoditi. Dakako da vojnici nijesu se odazvali tome pozivu, nego su iz pušaka zoli strojnih toli običnih uzvraćali i dalje vatru. Povodom tog okršaja ubijen je jedan talijanski naredenik a jedan časnik teško ranjen kuglom u trbuh; taj je časnik odvezen u talijansku vojnu bolnicu u Crikvenicu i tamo operiran, no stanje istog je teško. Ranjenih je tom zgodom bilo petorica talijanskih vojnika, ali posve lako. Sa strane bandita za jednog se znade pozitivno da je ubijen, a vjerojatno da je još jedan ubijen ili barem vrlo teško ranjeno banditi su svoje mrtvaca kao i ranjenika odstranili. Ovo sam saznao od Zapovjedništva ovonjesne talijanske vojne posade. Nadodajem, da je dana 18.o.mj. bio sprovod palog talijanskog naredenika i to u Novom, kome su sprovodu prisustvovali predstavnici državnih i samoupravnih ureda sa osobljem, te prilican broj mještana.-

Istog dana 17.o.mj. nakon što je svršio okršaj u Brezama četiri nepoznata četnika komunista došli su u kucu Butković Antona lugara drž. šumarije, koja je udaljena od pilane Breze od po prilici 1 km, te istoga svezali i u lance a s njime i Ivana Piškurića lugara z.z. Novi, koji je tamo bio za vrieme navedenog okršaja. Obojica su odvedeni i za njihovu sudbinu se ništa dalje nezna.-

Za Dom spremam !

KOTARSKI PREDSTOJNIK :

Izvješće dostavljeno!

Opće upravnom povjereniku
kod II.Armate Sušak

Ravnateljstvu za javni red
i sigurnost Zagreb

Velikoj Župi Senj

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

KOTARSKA OBLAST NOVI

Pr. broj: 455 — 1941. Novi, dne 19. prosinca 1941.

Predmet: Napadaj četnika-komunista na Talijanski vojni odred u Brezama.

OPĆE UPRAVNOM POVJERENIKU II ARMATE
SUŠAK

Dana 17. o. mj. prije podne napali su četnici-komunisti na talijanski vojni odred koji je smješten u par zgrada pokraj pilane u Brezama, čiji je vlasnik talijanski državljanin Bertoletti. Četnici-komunisti zauzeli su položaj na obroncima okolnih brda i otvorili vatru iz strojnih pušaka na zgradu u kojoj su bili smješteni talijanski časnici. Nakon duže paljbe iz strojnih pušaka prestali su sa vatrom i počeli zvati vojnike nek se predaju i bace oružje, pa im se neće ništa dogoditi. Dakako da vojnici nijesu se odazvali tome pozivu, nego su iz pušaka koli strojnih toli običnih uzvraćali i dalje vatru. Povodom tog okršaja ubijen je jedan talijanski narednik a jedan časnik teško ranjen kuglom u trbuh, taj je časnik odvezen u talijansku vojnu bolnicu u Crikvenicu i tamo operiran, no stanje istog je teško. Ranjenih je tom zgodom bilo petorica talijanskih vojnika, ali posve lako. Sa strane bandita za jednog se znade pozitivno da je ubijen, a vjerojatno da je još jedan ubijen ili barem vrlo teško ranjen, no banditi su svojeg mrtvaca kao i ranjenika odstranili. Ovo sam saznao od Zapovjedništva ovomjesne talijanske vojne posade. Nadodajem, da je dana 19. o. mj. bio sprovod palog talijanskog narednika i to u Novom, kom su sprovodu prisustvovali predstavnici državnih i samoupravnih ureda sa osobljem, te priličan broj mještana.

Istoga dana 17. o. mj. nakon što je svršio okršaj u Brezama četiri nepoznata četnika-komunista došli su u kuću Butković Antona lugara drž. šumarije, koja je udaljena od pilane Breze od po prilici 1 km, te istoga svezali u lance a s njime i Ivana Piškulića lugara z. z. Novi, koji je tamo bio za vrijeme navedenog okršaja. Obojica su odvedeni i za njihovu sudbinu se ništa dalje nezna.

Za Dom spreman!

KOTARSKI PREDSTOJNIK:
Rušnjak

Izvješće dostavljeno:

Opće upravnom povjereniku
kod II. Armate Sušak
Ravnateljstvu za javni red
i sigurnost Zagreb
Velikoj Župi Senj.

M. P.

29. KOTARSKA OBLAST U NOVOM DOSTAVLJA 1. SIJEČNJA 1942. UPOZORENJE TALIJANSKE VOJSKE OD 31. PROSINCA 1941. O ODGOVORNOSTI STANOVNIKA ZA NAPADAJ NA TALIJANSKE VOJNIKE

Kotarska oblast Novi

Pr.broj: 595 -1941. Novi, dne 1.siječnja 1941.

Prednet: Upozorenje njesinim vlastima i pucanstvu.-

OBĆE UPRAVNI POVJERENIK KOD II ARMATE

B U Š A K .

Zapovjedništvo ovonjesne vojne posad- Kr.Talijanske vojske dopisom od 31.XII.1941 pod brojem 739-AC dostavlja sliedeće:

"Umoljava se sa najvećom žurnošću saobćiti podredjenim občinskim načelnicima i seoskim starješinama,a po višem nalogu,da će se oni smatrati odgovornima,ako budu prinjeseni Božićnog oglasa,koji su afiširani na stupovima ili uz puteve,nadjeni skinuti ili raztrgani.- Istotako umoljava se preduzeti,da bude upozoreno pučanstvo svakog njesta i naselja,da će ono po nama biti smatrano skupno odgovornim za bilo kakvi napadaj na štetu talijanskih vojnika i stvari pripadajućih Talijanskoj oružanoj sili kao i na željezničarski uredjaj,električne centrale,vodovodi itd,koji bi se ustanovio na odnosnom području,ako krivci ne budu našim/t.j. talijanskim/ vlastima predani ili ako nebi olakšali uapšenje.-"

Na izvršno znanje time,da je prednji zantjev ovonjesne talijanske vojne posade stavljen do znanja radi proglašenja područnim občinama,a o tome obavieštena i Velika Župa.-

Za Dom spremam !

KOTARSKI PREDSTOJNIK :

OBĆE [illegible] PRAVNE POVJERENIŠTVO
KOD II. [illegible] VOJSKE
1944

Primljeno dne 5.1. [illegible]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA * KOTARSKA OBLAST * NOVI

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

Kotarska oblast Novi

Pr. broj: 595 — 1941. Novi, dne 1. siječnja 1941.[1]

Predmet: Upozorenje mjesnim vlastima i pučanstvu.

OBĆE UPRAVNI POVJERENIK KOD II ARMATE
SUŠAK

Zapovjedništvo ovomjesne vojne posade Kr. Talijanske vojske dopisom od 31. XII. 1941. pod brojem 739—AC dostavlja sliedeće:

»Umoljava se sa najvećom žurnošću saobćiti podredjenim občinskim načelnicima i seoskim starješinama, a po višem nalogu, da će se oni smatrati odgovornima, ako budu primjerci Božićnog oglasa, koji su afiširani na stupovima ili uz puteve, nadjeni skinuti ili rastrgani. Isto tako umoljava se preduzeti, da bude upozoreno pučanstvo svakog mjesta i naselja, da će ono po nama biti smatrano skupno odgovornim za bilo kakvi napadaj na štetu talijanskih vojnika i stvari pripadajućih Talijanskoj oružanoj sili kao i na željezničarski uredjaj, električne centrale, vodovodi itd. koji bi se ustanovio na odnosnom području ,ako krivci ne budu našim (tj. talijanskim) vlastima predani ili ako nebi olakšali uapšenje.«

Na izvoljno znanje time, da je prednji zahtjev ovomjesne talijanske vojne posade stavljen do znanja radi proglašenja područnim občinama, a o tome obavieštena i Velika Župa.

Za Dom spreman!

KOTARSKI PREDSTOJNIK:
Rušnjak

[1] *Pogrešno. Treba 1942.*

30. IZVJEŠTAJ OD 15. SIJEČNJA 1942. O NAREĐENJU TALIJANSKE VOJSKE O SJEČI ŠUME UZ TURISTIČKU CESTU SENJ — SUŠAK

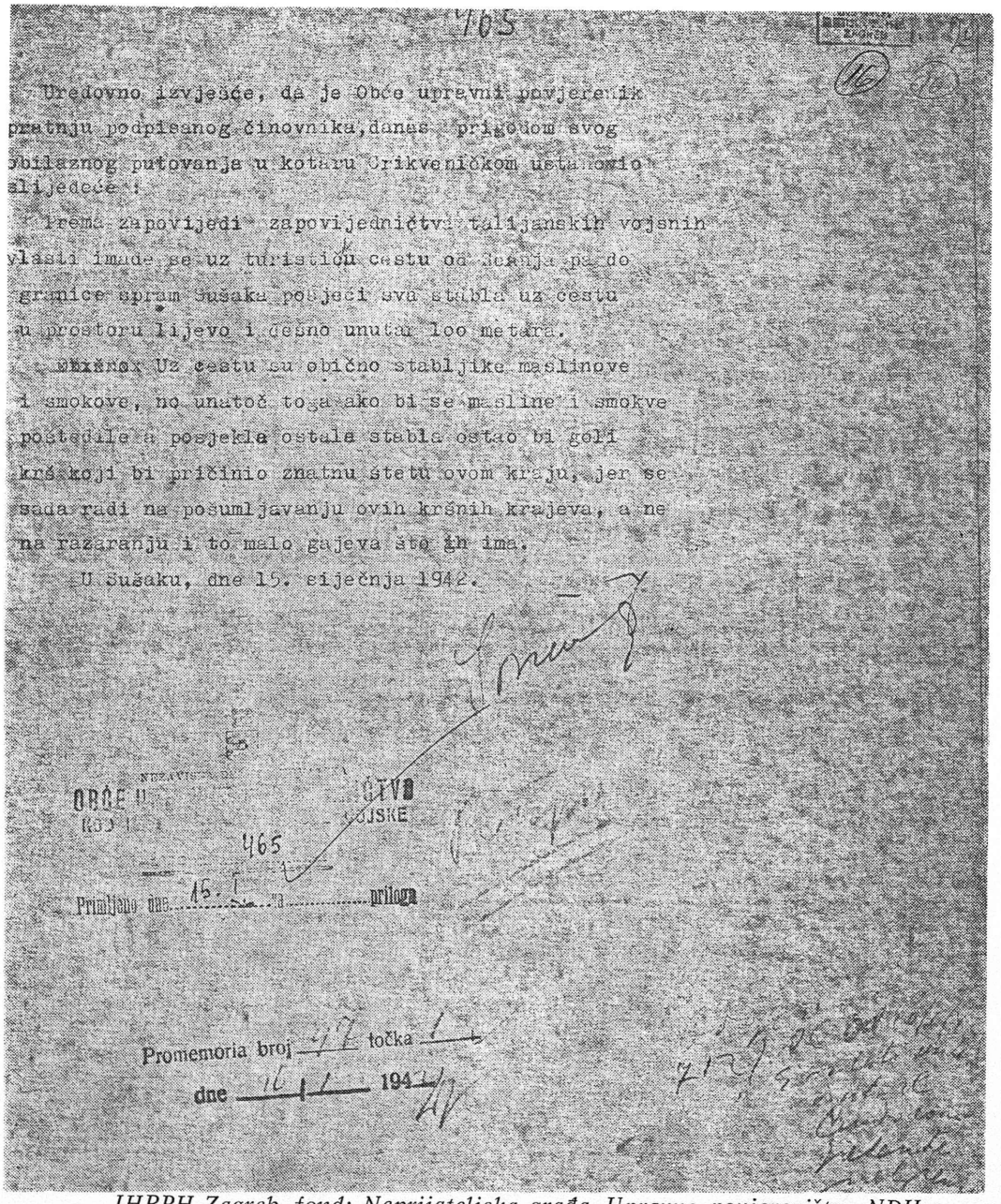

Uredovno izvješće, da je Obće upravni povjerenik
pratnju podpisanog činovnika, danas prigodom svog
obilaznog putovanja u kotaru Crikveničkom ustanovio
slijedeće:

Prema zapovijedi zapovjedničtva talijanskih vojnih
vlasti imade se uz turističku cestu od Senja pa do
granice spram Sušaku posjeći sva stabla uz cestu
u prostoru lijevo i desno unutar 100 metara.

Uz cestu su obično stabljike maslinove
i smokve, no unatoč toga ako bi se masline i smokve
poštedile a posjekla ostala stabla ostao bi goli
krš koji bi pričinio znatnu štetu ovom kraju, jer se
sada radi na pošumljavanju ovih krških krajeva, a ne
na razaranju i to malo gajeva što ih ima.

U Sušaku, dne 15. siječnja 1942.

ORBE !!
465
Primljeno dne 15. 1. ...prilog
Promemoria broj 17 točka 1
dne 16/1 1942

IHRPH Zagreb, fond: Neprijateljska građa, Upravno povjereništvo NDH pri talijanskoj 2. armiji.

Uredovno izvješće, da je Obće upravni povjerenik uz pratnju podpisanog činovnika, danas prigodom svog obilaznog putovanja u kotaru Crikveničkom ustanovio sliedeće:

Prema zapovijedi zapovjedničtva talijanskih vojnih vlasti imade se uz turističku cestu od Senja pa do granice spram Sušaka posjeći sva stabla uz cestu u prostoru lijevo i desno unutar 100 metara.

Uz cestu su obično stabljike maslinove i smokve, no unatoč toga, ako bi se masline i smokve poštedile a posjekla ostala stabla ostao bi goli krš koji bi pričinio znatnu štetu ovom kraju, jer se sada radi na pošumljavanju ovih kršnih krajeva, a ne na razaranju i to malo gajeva što ih ima.

U Sušaku, dne 15. siječnja 1942.

(Potpis nečitljiv)

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
OBĆE UPRAVNO POVJERENČTVO
KOD II ARMATE TALIJANSKE VOJSKE

Broj 465

Primljeno dne 15. I sa ——————— priloga

Promemoria broj 97 točka 1

dne 15/I 1941

31. PRVA STRANICA »PRIMORSKOG BORCA« BROJ 1 ZA SIJEČANJ 1942.

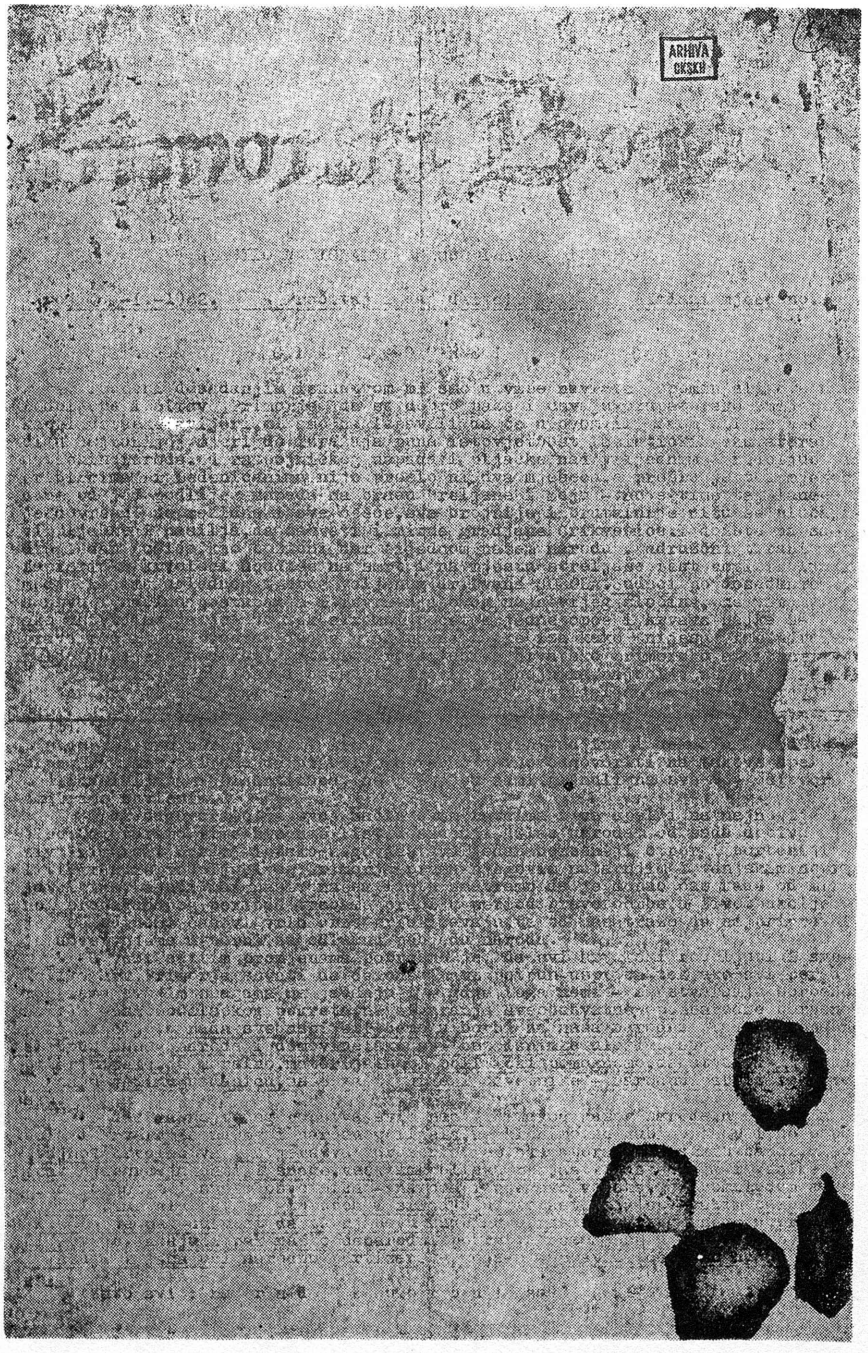

IHRPH Zagreb. Zbirka periodika.

»Primorski borac« broj 1 za siječanj 1942.

Sačuvani primjerak je nečitljiv.

32. PRVA STRANICA »PRIMORSKOG BORCA« BROJ 2 ZA VELJAČU 1942. S PARTIZANSKOM ZAKLETVOM I ČLANKOM O USTANKU

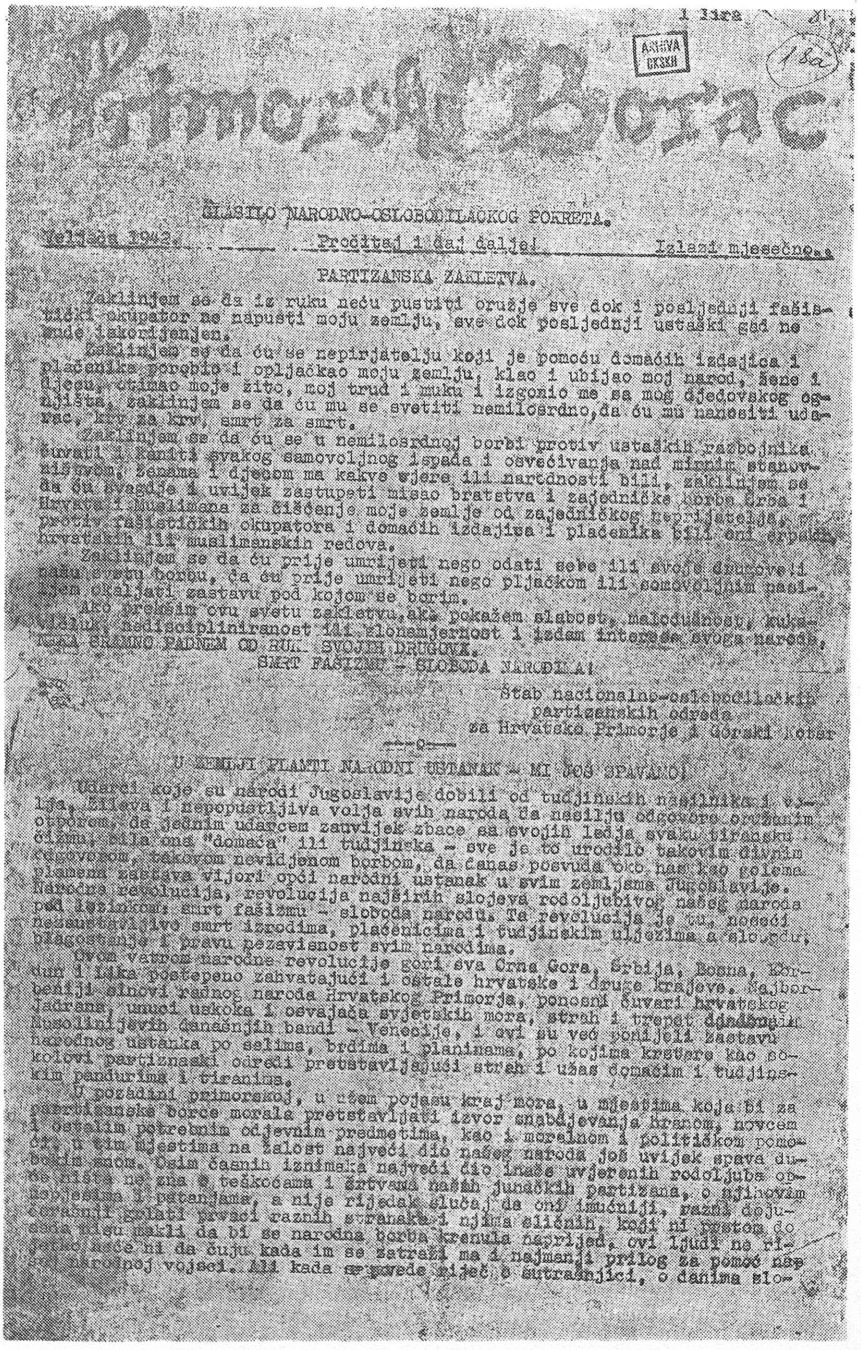

1 lira

ARHIVA OKSKH

1 Sa

Primorski Borac

GLASILO NARODNO-OSLOBODILAČKOG POKRETA.

Veljača 1942. ... Pročitaj i daj dalje! ... Izlazi mjesečno.

PARTIZANSKA ZAKLETVA.

Zaklinjem se da iz ruku neću pustiti oružje sve dok i posljednji fašistički okupator ne napusti moju zemlju, sve dok posljednji ustaški gad ne bude iskorijenjen.

Zaklinjem se da ću se nepirjatelju koji je pomoću domaćih izdajica i plaćenika porobio i opljačkao moju zemlju, klao i ubijao moj narod, žene i djecu, otimao moje žito, moj trud i muku i izgonio me sa mog djedovskog ognjišta, zaklinjem se da ću mu se svetiti nemilosrdno, da ću mu nanositi udarac, krv za krv, smrt za smrt.

Zaklinjem se da ću se u nemilosrdnoj borbi protiv ustaških razbojnika čuvati i štititi svakog samovoljnog ispada i osvećivanja nad mirnim stanovništvom, ženama i djecom ma kakve vjere ili narodnosti bili, zaklinjem se da ću svagdje i uvijek zastupati misao bratstva i zajedničke borbe Srba i Hrvata i Muslimana za čišćenje moje zemlje od zajedničkog neprijatelja, protiv fašističkih okupatora i domaćih izdajica i plaćenika bili oni srpski, hrvatski ili muslimanskih redova.

Zaklinjem se da ću prije umrijeti nego odati sebe ili svoje drugove, našu svetu borbu, da ću prije umrijeti nego pljačkom ili samovoljnim paljenjem okaljati zastavu pod kojom se borim.

Ako prekršim ovu svetu zakletvu, ako pokažem slabost, malodušnost, nedisciplinisanost ili klonemjernost i izdam interese svoga naroda, neka me SRAMNO PADNEM OD RUKU SVOJIH DRUGOVA.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODIMA!

Štab nacionalno-oslobodilačkih partizanskih odreda za Hrvatsko Primorje i Gorski Kotar

---o---

U SREDIŠTU PLAMTI NARODNI USTANAK - MI JOŠ SPAVAMO!

Udarci koje su narodi Jugoslavije dobili od tuđinskih nasilnika i vješala, žilava i nepopustljiva volja svih naroda da nasilju odgovore oružjem, oprorem, da jednim udarcem zauvijek zbace sa svojih leđa svaku tiransku čizmu, bila ona "domaća" ili tuđinska - sve je to urodilo takovim divnim odgovorom, takovom nevidjenom borbom, da cijelu posvuda oko nas kao golemo plamena zastava viori opći narodni ustanak u svim zemljama Jugoslavije. Narodna revolucija, revolucija najširih slojeva rodoljubivog našeg naroda pod geslom: smrt fašizmu - sloboda narodu. Ta revolucija je tu, noseći nezaustavljivo smrt izrodima, plaćenicima i tuđinskim uljezima a slobodu, blagostanje i pravu nezavisnost svim narodima.

Ovom vatrom narodne revolucije gori sva Crna Gora, Srbija, Bosna, Kordun i Lika postepeno zahvatajući i ostale hrvatske i druge krajeve. Najbolji sinovi radnog naroda Hrvatskog Primorja, ponosni čuvari hrvatskog Jadrana, unuci uskoka i osvajača svjetskih mora, strah i trepet dičnih Musolinijevih današnjih bandi - Venecije, i oni su već poniješli zastavu narodnog ustanka po selima, brdima i planinama, po kojima krstare kao sokolovi partizanski odredi pretstavljajući strah i užas domaćim i tuđinskim pandurima i tiranima.

U pozadini primorskoj, u čijem pojasu kraj mora, u mjestima koja bi za partizanske borce morala pretstavljati izvor snabdjevanja hranom, novcem i svakim potrebnim odjevnim predmetima, kao i moralnom i političkom pomoći, u tim mjestima na žalost najveći dio našeg naroda još uvijek spava dubokim snom. Osim časnih iznimaka najveći dio inače svjesnih rodoljuba općenito ništa ne zna o teškoćama i žrtvama naših junačkih partizana, o njihovim pothvatima i patnjama, a nije rijedak slučaj da oni imućniji, razna dućandžije, gotovi prvaci razvnih stranaka i njima sličnih, koji ni prstom do sada nisu makli da bi se narodna borba kretnula naprijed, ovi ljudi na riječima nisu ni da čuju kada im se zatraži ma i najmanji prilog za pomoć narodnoj vojsci. Ali kada se govede riječ o sutrašnjici, o danima slo-

IHRPH Zagreb. Zbirka periodika.

1 lira

PRIMORSKI BORAC
GLASILO NARODNO-OSLOBODILAČKOG POKRETA

Veljača 1942 Pročitaj i daj dalje! Izlazi mjesečno

PARTIZANSKA ZAKLETVA

Zaklinjem se da iz ruku neću pustiti oružje sve dok i posljednji fašistički okupator ne napusti moju zemlju, sve dok posljednji ustaški gad ne bude iskorijenjen.

Zaklinjem se da ću se neprijatelju koji je pomoću domaćih izdajica i plaćenika porobio i opljačkao moju zemlju, klao i ubijao moj narod, žene i djecu, otimao moje žito, moj trud i muku i izgonio me sa mog ognjišta, zaklinjem se da ću mu se svetiti nemilosrdno, da ću mu nanositi udarac, krv za krv, smrt za smrt.

Zaklinjem se da ću u nemilosrdnoj borbi protiv ustaških razbojnika čuvati i kaniti svakog samovoljnog ispada i osvećivanja nad mirnim stanovništvom, ženama i djecom ma kakve vjere ili narodnosti bili, zaklinjem se da ću svagdje i uvijek zastupati misao bratstva i zajedničke borbe Srba i Hrvata i Muslimana za čišćenje moje zemlje od zajedničkog neprijatelja, protiv fašističkih okupatora i domaćih izdajica i plaćenika bili oni srpskih, hrvatskih ili muslimanskih redova.

Zaklinjem se da ću prije umrijeti nego odati sebe ili svoje drugove, i našu svetu borbu, da ću prije umrijeti nego pljačkom ili samovoljnim nasiljem okaljati zastavu pod kojom se borim.

Ako prekršim ovu svetu zakletvu, ako pokažem slabost, malodušnost, kukavičluk, nedisciplinranost i zlonamjernost i izdam interese svoga naroda, NEKA SRAMNO PADNEM OD RUKU SVOJIH DRUGOVA.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Štab nacionalno-oslobodilačkih
partizanskih odreda
Za Hrvatsko Primorje i Gorski kotar

U ZEMLJI PLAMTI NARODNI USTANAK — MI JOŠ SPAVAMO!

Udarci koje su narodi Jugoslavije dobili od tudjinskih nasilnika i volja, žilava i nepopustljiva volja svih naroda da nasilju odgovore oružanim otporom, da jednim udarcem zauvijek zbace sa svojih ledja svaku tiransku čizmu, bila ona »domaća« ili tudjinska — sve je to urodilo takovim divnim odgovorom, takovom nevidjenom borbom, da danas posvuda oko nas kao golema plamena zastava vijori opći narodni ustanak u svim zemljama Jugoslavije. Narodna revolucija, revolucija najširih slojeva rodoljubivog našeg naroda pod lozinkom: smrt fašizmu — sloboda narodu. Ta revolucija je tu, noseći nezaustavljivo smrt izrodima, plaćenicima i tudjinskim uljezima a slobodu blagostanje i pravu nezavisnost svim narodima.

Ovom vatrom narodne revolucije gori sva Crna Gora, Srbija, Bosna, Kordun, i Lika postepeno zahvatajući i ostale hrvatske i druge krajeve. Najborbeniji sinovi radnog naroda Hrvatskog Primorja, ponosni čuvari hrvatskog Jadrana, unuci uskoka i osvajača svjetskih mora, strah i trepet bijesnih Musolinijevih današnjih bandi — Venecije, i ovi su već ponijeli zastavu narodnog ustanka po selima, brdima i planinama, po kojima krstare kao sokolovi partizanski odredi predstavljajući strah i užas domaćim i tudjinskim pandurima i tiranima.

U pozadini primorskoj, u užem pojasu kraj mora, u mjestima koja bi za partizanske borce morala predstavljati izvor snabdjevanja hranom, novcem i ostalim potrebnim odjevnim predmetima, kao i moralnom i političkom pomoći, u tim mjestima nažalost najveći dio našeg naroda još uvijek spava dubokim snom. Osim časnih iznimaka najveći dio inače uvjerenih rodoljuba uopće ništa nezna o teškoćama i žrtvama naših junačih partizana, o njihovim uspjesima i patnjama, a nije rijedak slučaj, da oni imućniji, razni dojućerašnji grlati prvaci raznih stranaka i njima sličnih, koji ni prstom do sada nisu makli da bi se narodna borba krenula naprijed, ovi ljudi ne rijetko neće ni da čuju kada im se zatraži ma i najmanji prilog za pomoć našoj narodnoj vojsci. Ali kada se povede riječ o sutrašnjici, o danima slobode